

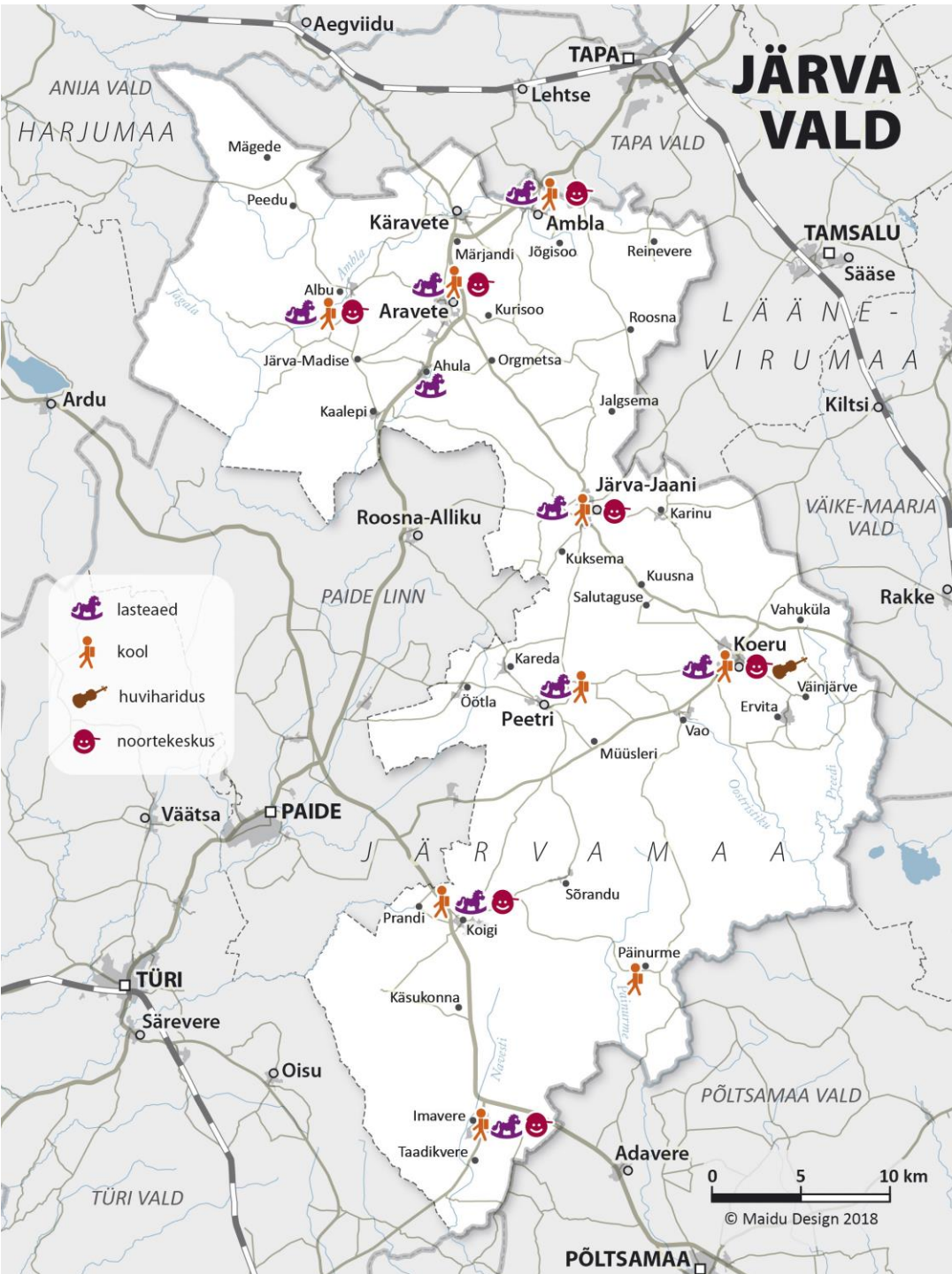

JÄRVA
V A L D

Järva valla rahvastiku- ja teenusvajaduse prognoos aastani 2040

Järva-Jaani
20.01.2020

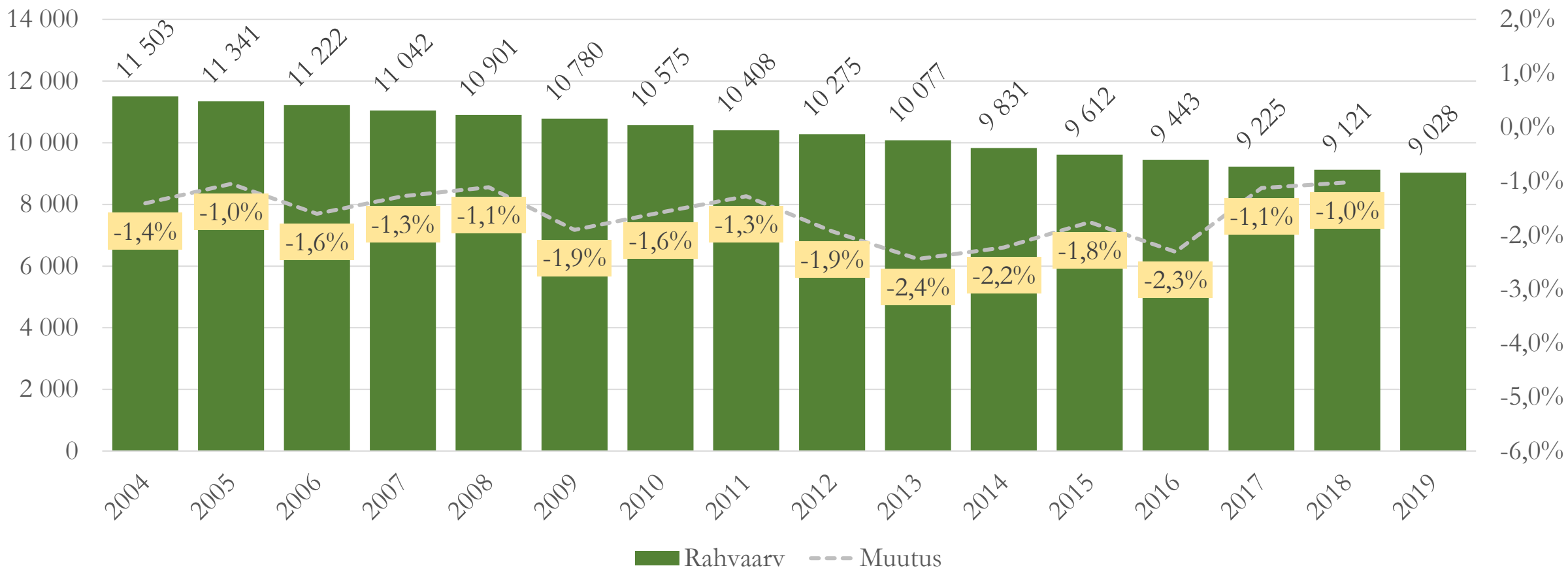
cumulus
consulting.

Järva valla haridusasutused

- Milline on Järva valla kui võrgustikupõhise omavalitsuse toimemudel tulevikus?

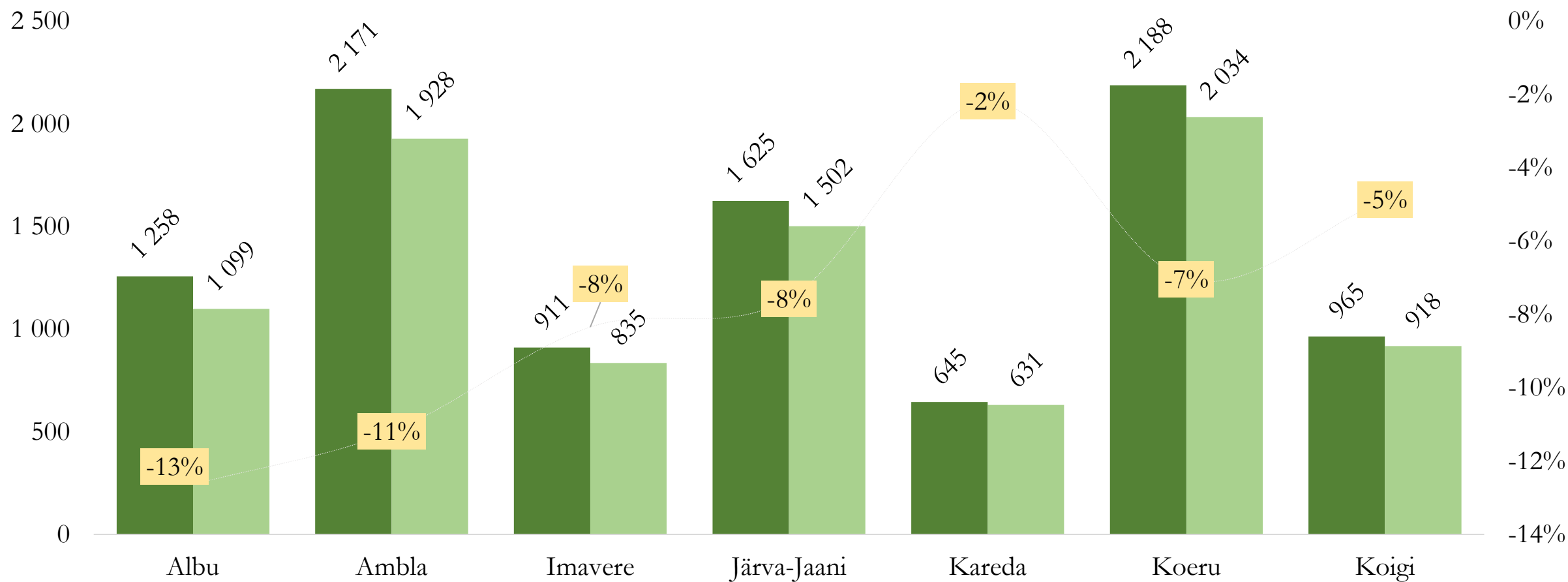
Rahvaarvu muutus Järva vallas 2004-2019

Rahvaarv ja asustustihedus piirkondades

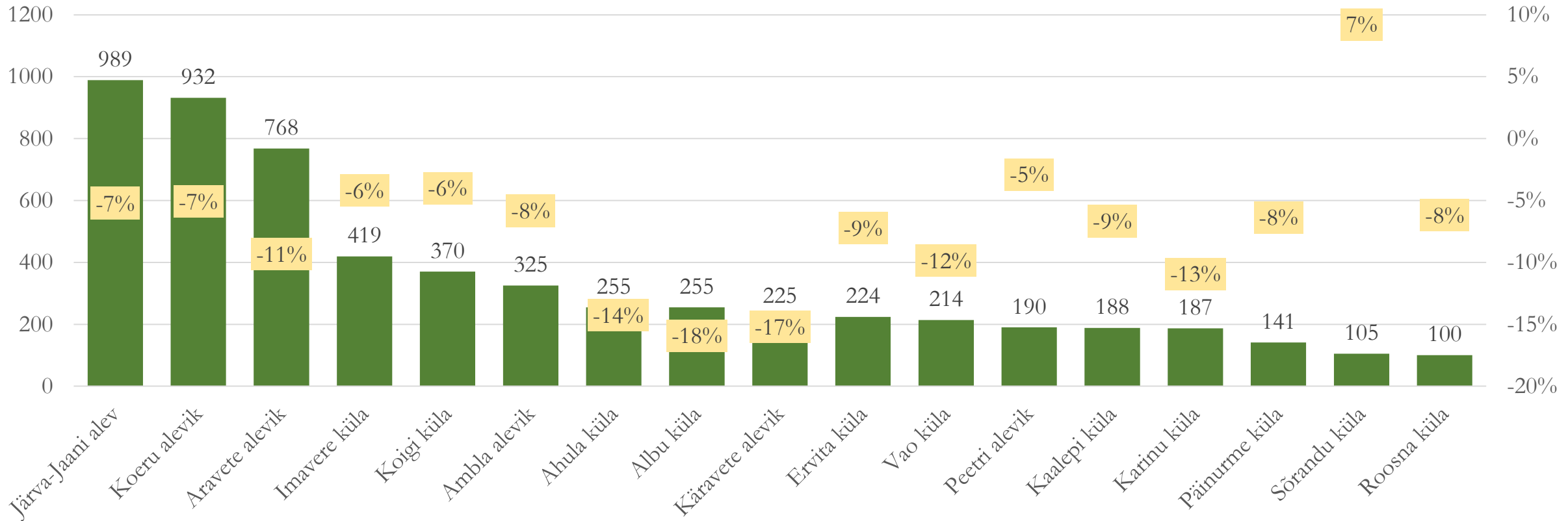
	Asustusüksuste arv	Elanike arv seisuga 1.01.2019	Pindala (km ²)	Asustustihedus (in/ km ²)	Osakaal elanikest	Osakaal pindalast
Albu	16	1 099	257	4,3	12%	21%
Ambla	13	1 928	167	11,6	21%	14%
Imavere	13	835	140	6,0	9%	11%
Järva-Jaani	10	1 502	127	11,8	17%	10%
Kareda	12	631	92	6,9	7%	7%
Koeru	27	2 034	237	8,6	23%	19%
Koigi	15	918	204	4,5	10%	17%
KOV täpsusega		81			1%	
Kokku	106	9 028	1 223	7,4		
Albu-Ambla	29	3 027	424	7,1	34%	35%
Imavere-Koigi	28	1 753	344	5,1	19%	28%
Järva-Jaani-Kareda	22	2 133	218	9,8	24%	18%
Koeru	27	2 034	237	8,6	23%	19%

Rahvaarvu muutus piirkondades 2014-2019

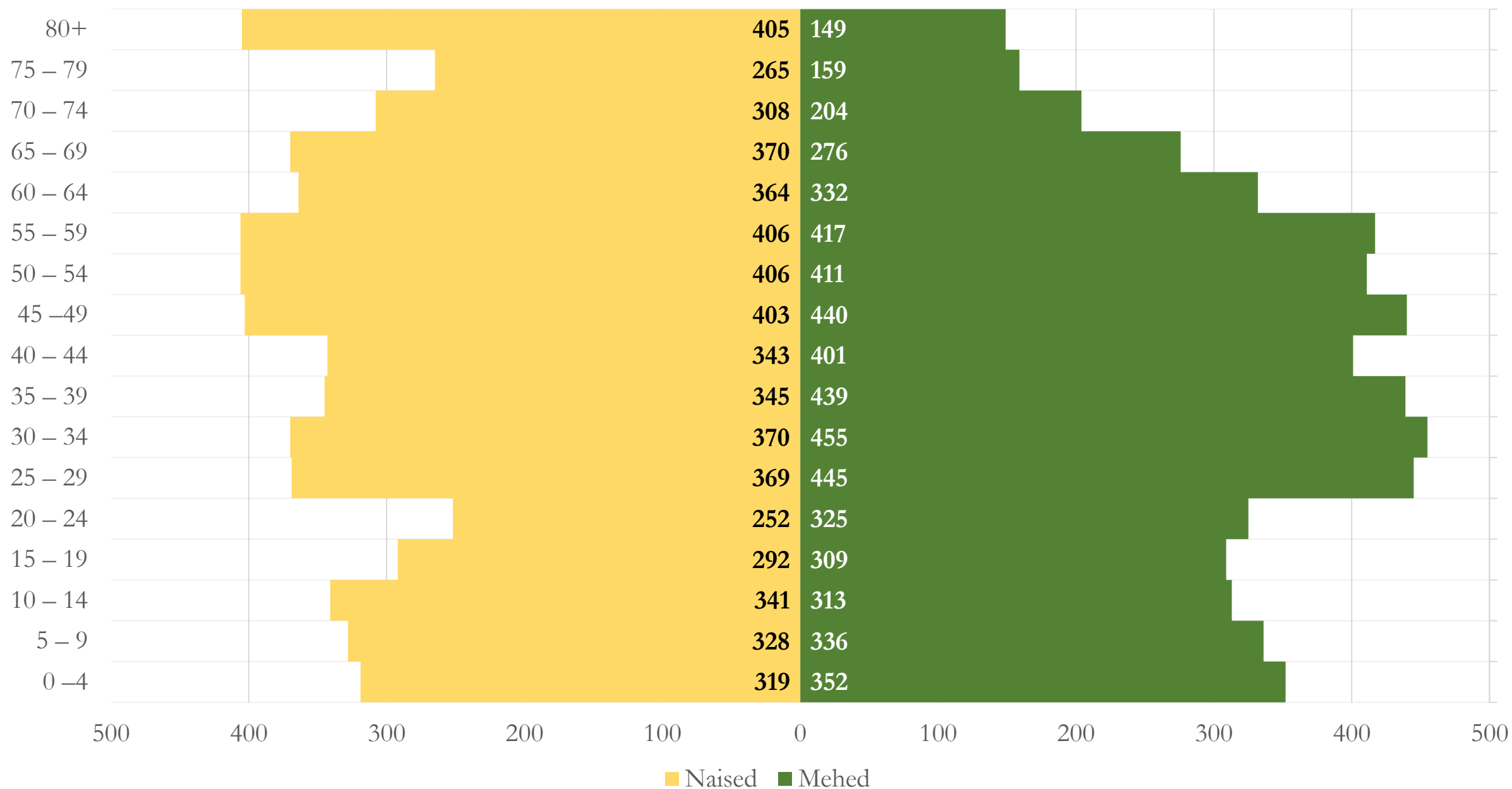

Asustusüksuste jaotus

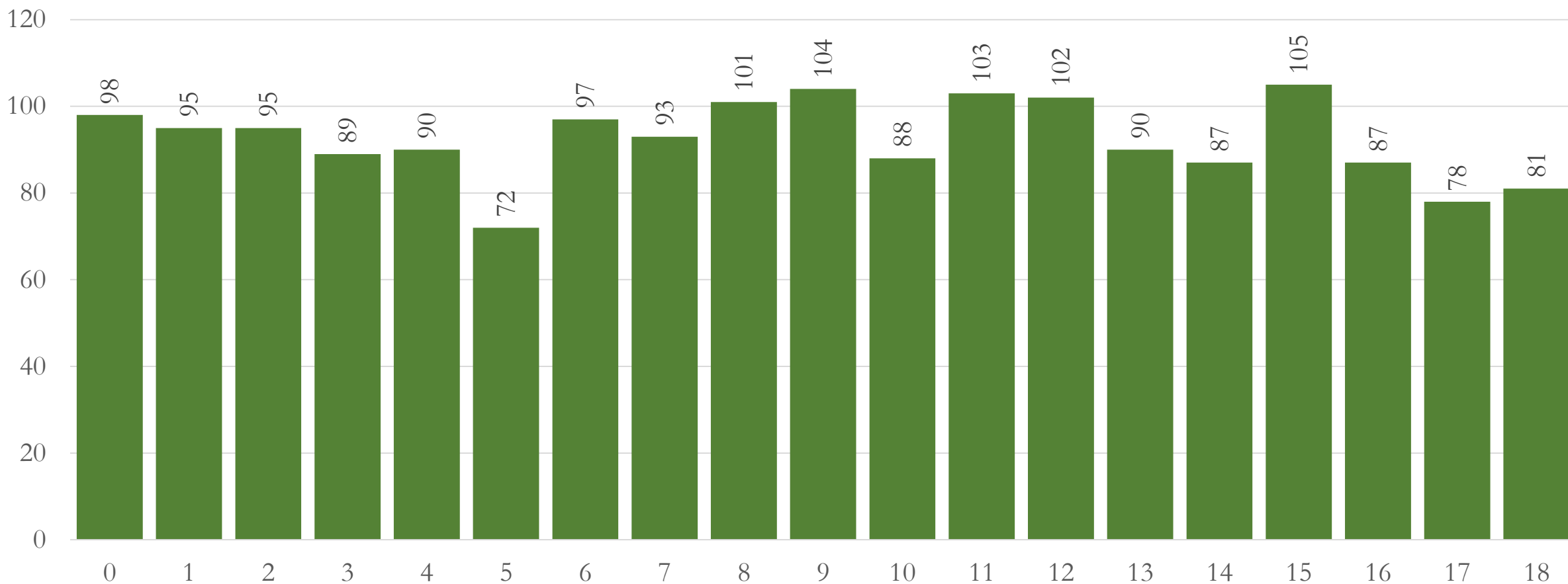
Asustusüksuse selanike arvu vahemik	Asustusüksuste arv	Osakaal rahvastikust	Elanike arv 2019	Muutus 2014-2019
500 ja enam	3	30%	2 689	-8,5%
200 kuni 499	8	25%	2 287	-10,7%
100 kuni 199	6	10%	911	-7,2%
50 kuni 99	24	18%	1 595	-6,8%
10 kuni 49	52	15%	1 399	-6,7%
kuni 10	13	1%	66	-7,0%
Omaavalitsuse täpsusega		1%	82	
Kokku	106		9 029	-8,4%

Rahvastiku soo-vanusjaotus Järva vallas 1.01.2019

Lapsed vanuses 0-18 eluaastat

Hetkeolukorra kokkuvõte

- Valla elanikkond väheneb kõigis piirkondades (viimasel paaril aastal veidi aeglasemalt), ainsaks kasvavaks vanusegrupiks on 65+
- Piirkondadest on trendid ja üldine demograafiline olukord veidi halvem põhjaosas (Albu-Ambla)
- Sünnid jagunevad enam-vähem võrdselt 4 piirkonna vahel (kõigis ca 20-25 sündi aastas), (haridus)teenuste pakkumise vaates on keeruline jätkata samas mahus teenustega nagu enne ühinemist oli
- Valla põhja- ja lõunaosa keskuste vahemaad välistavad sisuliselt võimaluse pakkuda teenust ühtselt
- Valla lõunaosa (Imavere-Koigi) jaoks pole ükski teine valla piirkond (sh Koeru ja Järva-Jaani) reaalne alternatiiv teenuste kättesaadavuse tagamiseks, oluliselt lähemal on Paide, aga ka Põltsamaa
- Piirkondade siseselt on kompaktsed nii Albu-Ambla kui ka Koeru (kõikjalt on piirkonna keskusesse alla 10 min). Ka Imavere-Koigi omavaheline kaugus on u 10 min, mis tähendab et piirkondade sisene optimeerimine on kättesaadavuse vaates võimalik.

Rahvastikuproгноos

- Statistikaamet on koostanud rahvastikuproгноosi järgi kahaneb Järva maakonna rahvaarv järgneva 20 aastaga veel ligi kolmandiku ehk enam kui 8000 elaniku võrra. Järva valla seisukohalt tähendaks see rahvaarvu vähenemist u 2500 elaniku võrra.
- Töö raames koostatud eraldi rahvastikuproгноos Järva vallale. Valla seitsmele piirkonnale on koostatud baas-stsenaarium (joonistel A) ja rände-stsenaarium (joonistel B). Vastava stsenaariumi piirkondade progноoside liitmisel moodustub valla (ja teenuspiirkondade) tervikvaade.
- *Lisaks on Albu-Ambla ja Imavere piirkonnale eraldi koostatud kõrgema sündimusega baas-stsenaarium*

Stsenaariumite eeldused

Baas-stsenaariumis rändeprotsessidega ei ole arvestatud ehk stsenaarium iseloomustab rahvastiku sisemist taastevõimet.

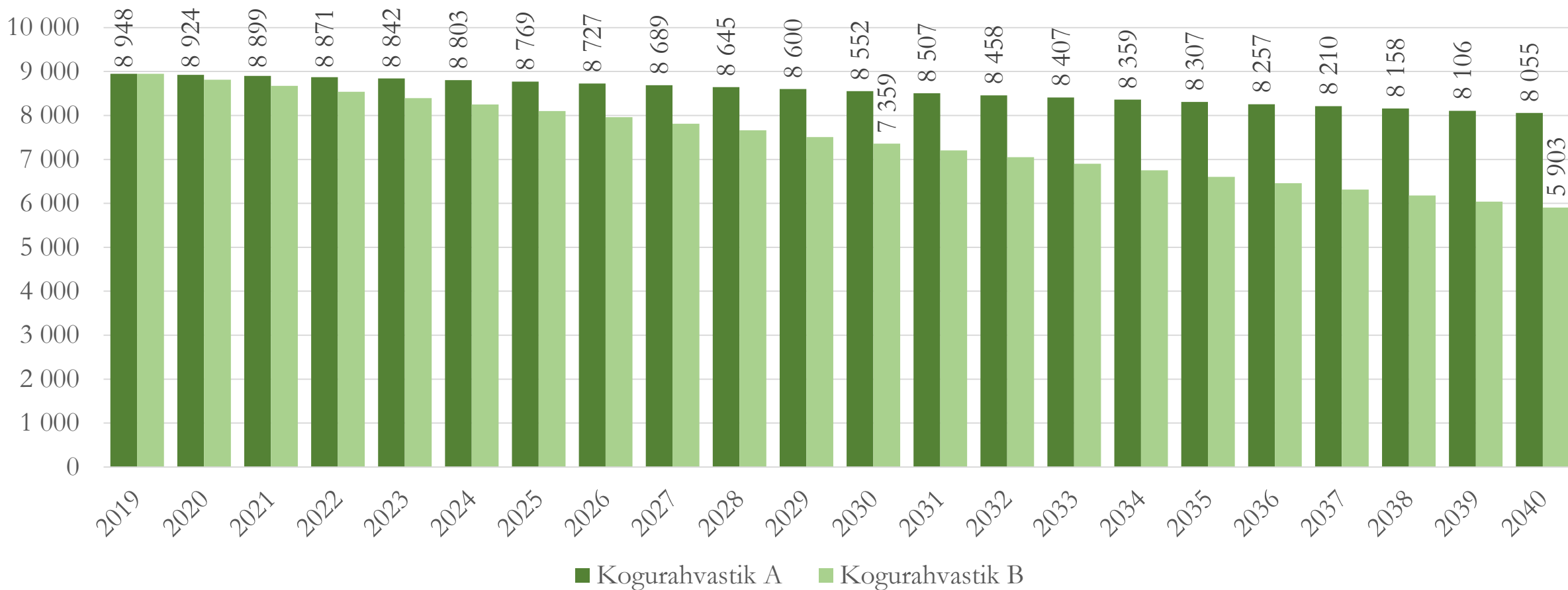
- sündimuse aluseks on piirkondlikult diferentseeritud summaarne sündimuskordaja – Albu, Ambla ja Imavere piirkonnas 1,60 last ning Järva-Jaani, Kareda, Koeru ja Koigi piirkonnas 2,1 last viljakas eas naise kohta. Kordaja jääb samale tasemele terveks prognoosiperioodiks
- suremuse puhul on aluseks Järva maakonna meeste ja naiste oodatav eluiga sünnimomendil aastal 2017/2018 (meestel 72,9 ja naistel 82,3 eluaastat), mis jääb muutumatuks prognoosiperioodi lõpuni.

Rände-stsenaariumis on arvestatud sama väärtusega summaarse sündimuskordajatega kui baas-stsenaariumis.

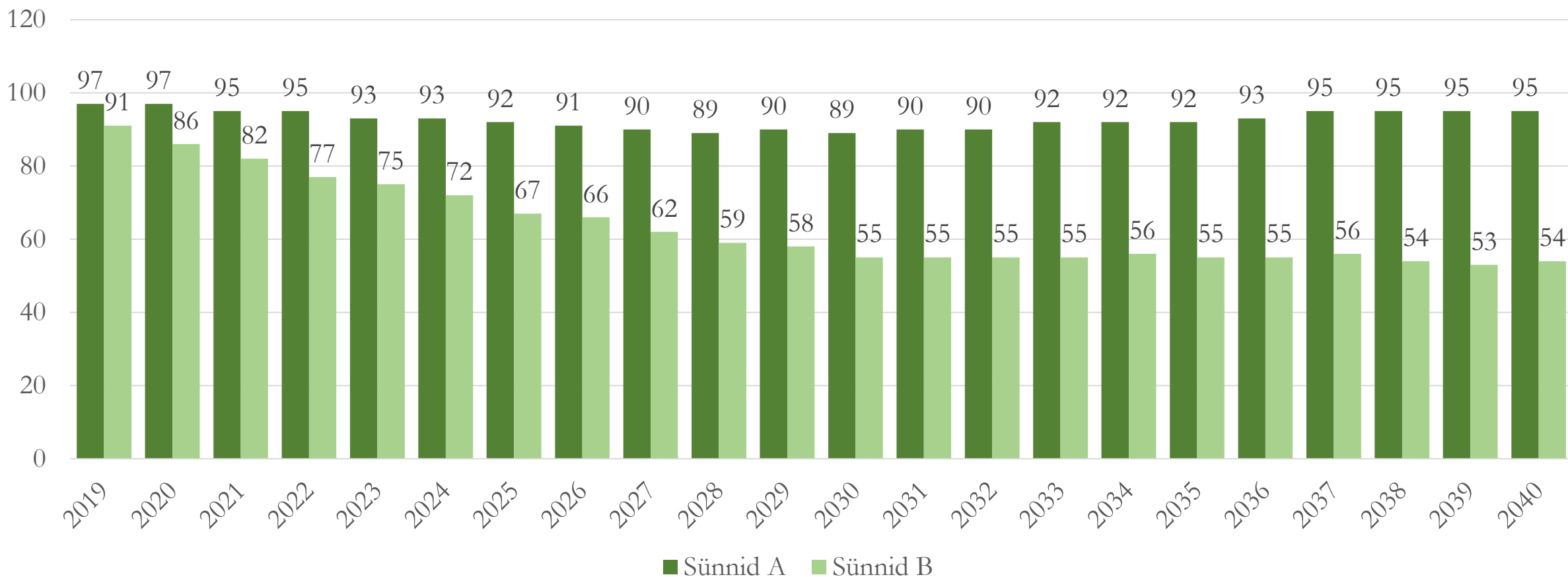
- rände-eeldused on piirkondlikult diferentseeritud: Ambla, Albu, Imavere ja Järva-Jaani piirkonnas on arvestatud aastakeskmise väljarändega 1,5 % rahvastikust, Koeru piirkonnas 1,0% , Koigi ja Kareda piirkonnas. Arvestatud on vanusrühmade lõikes diferentseeritud rändajate vanusstruktuuriga.
- suremuse puhul on aluseks Järva maakonna meeste ja naiste oodatav eluiga sünnimomendil aastal 2017/2018 (meestel 72,9 ja naistel 82,3 eluaastat), mis kasvab prognoosiperioodi lõpuni, jõudes aastal 2040 tasemele meestel 77,2 ja naistel 88,4 eluaastat.

Prognoosi väljundiks on rahvaarv analüüsi seisukohalt olulistes vanuserühmades

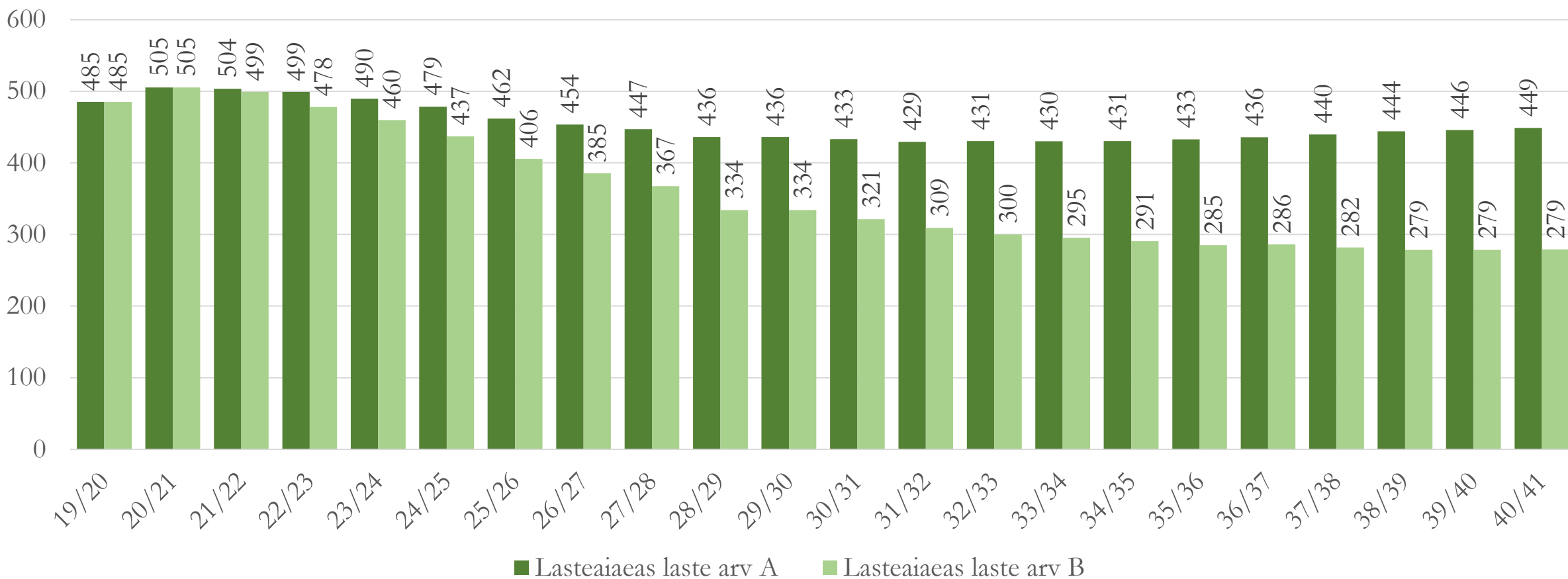
Kogurahvastiku prognoos vald

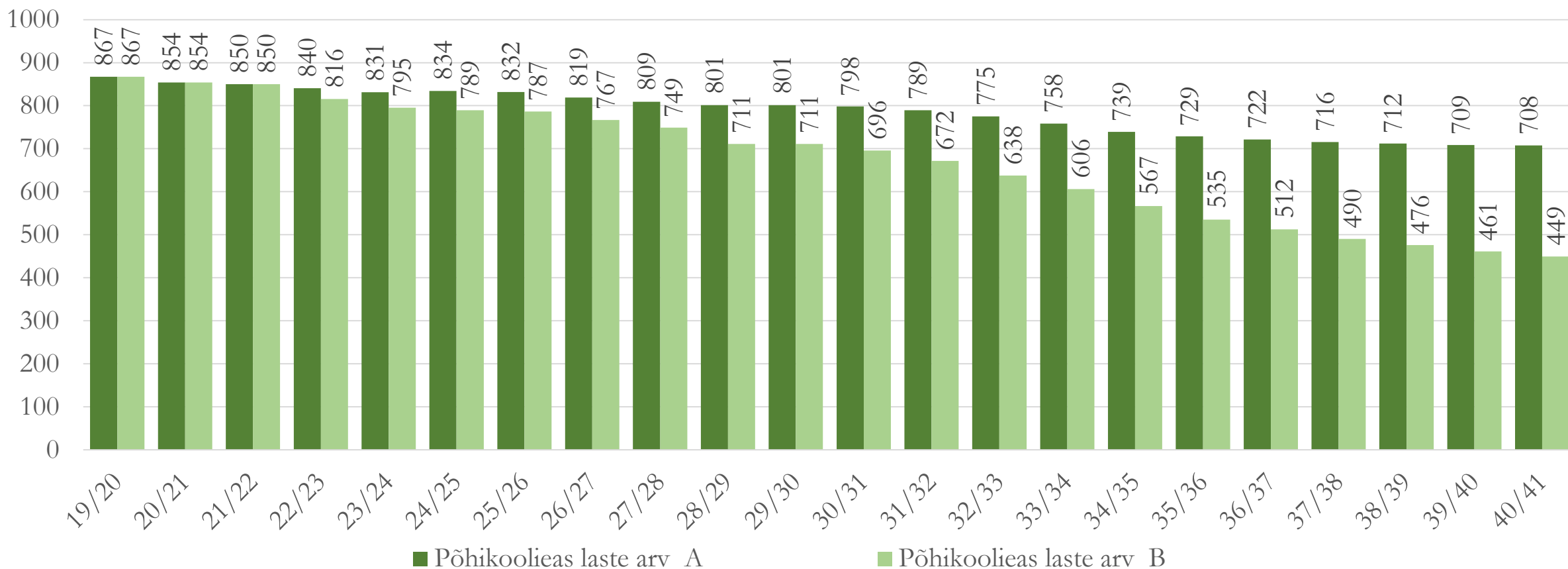
Sündide prognoos vald

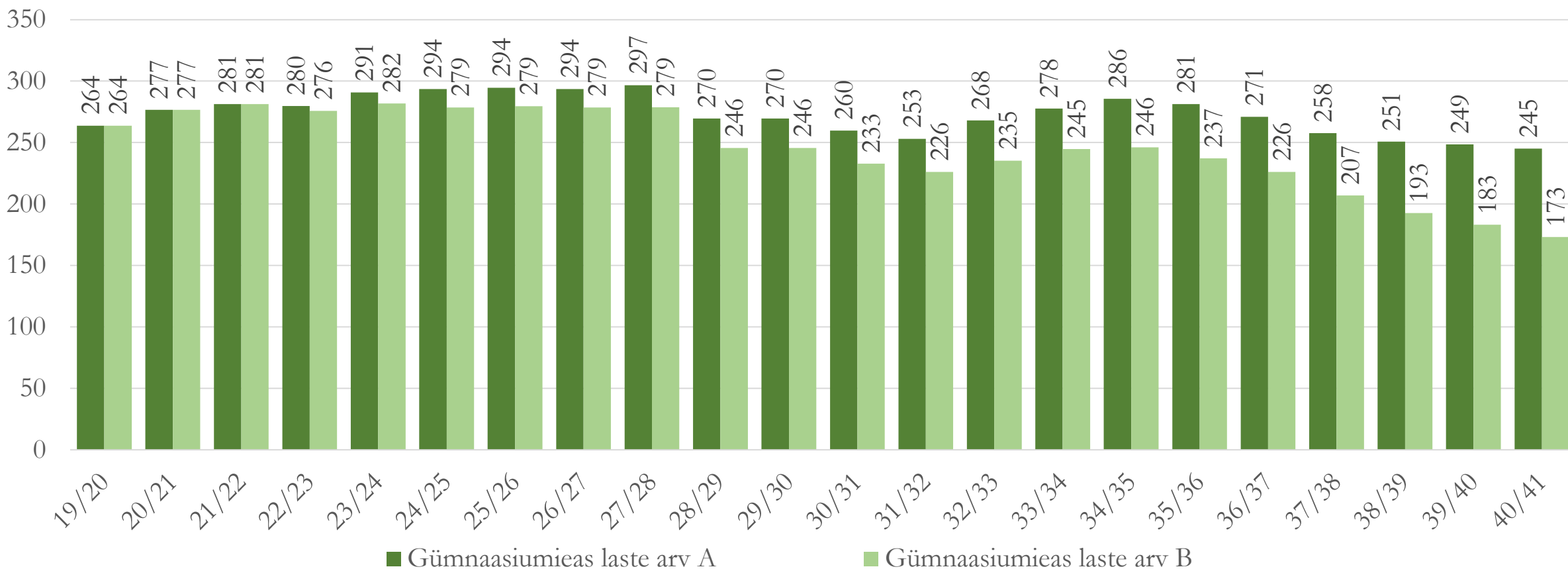
Lasteaiaaeas laste arvu prognoos Järva vallas

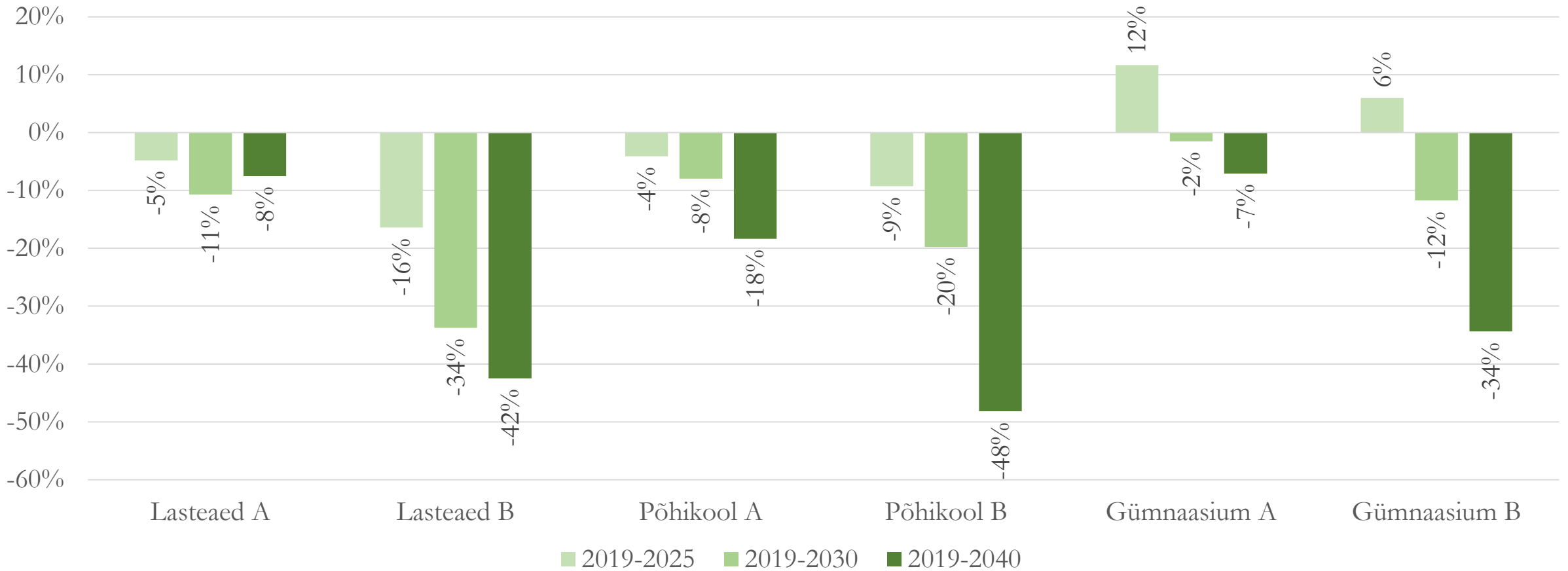
Põhikoolieas laste arvu prognoos Järva vallas

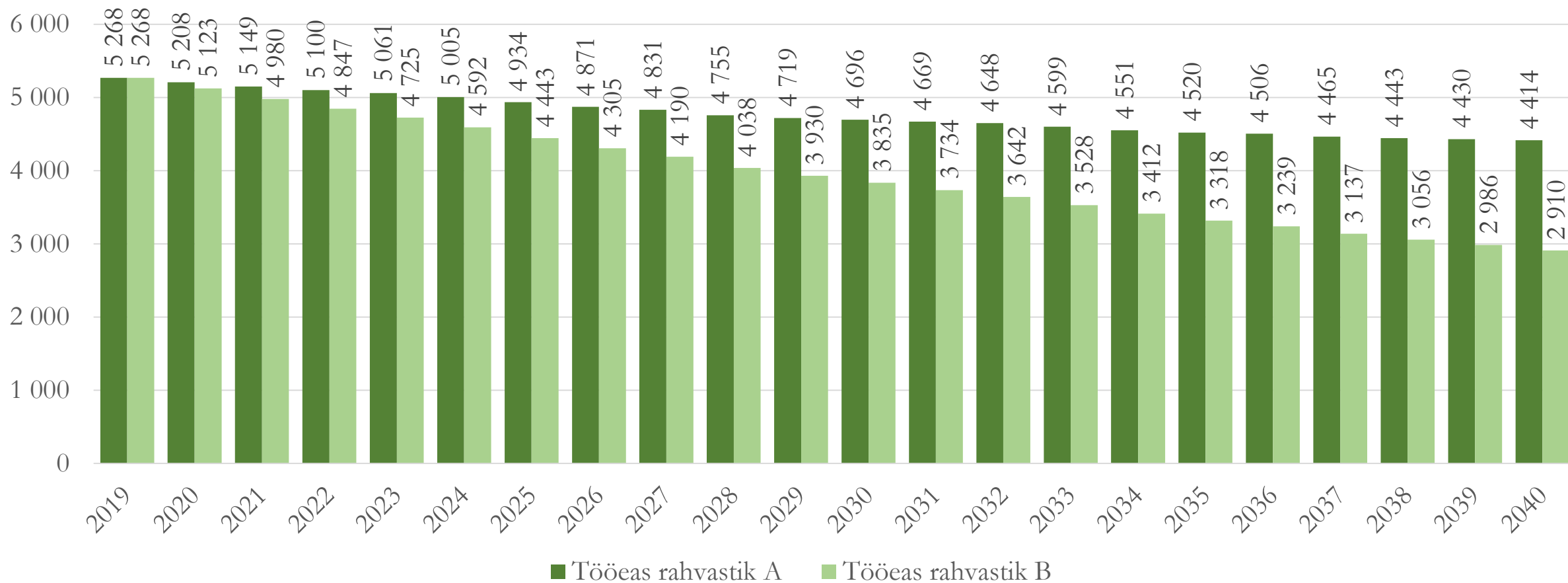
Gümnaasiumieas laste arvu prognoos Järva vallas

Lasteaia-, põhikooli- ja gümnaasiumieas laste arvu muutuse prognoos vallas

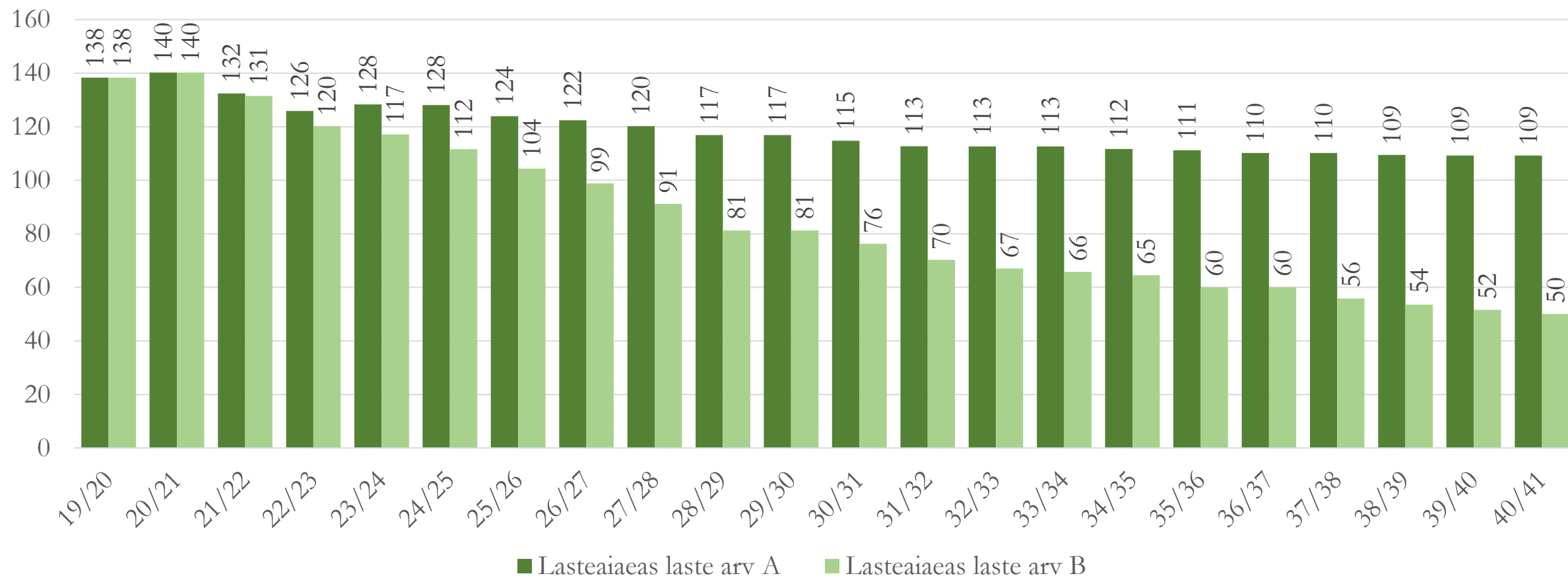
Tööeas elanike (vanus 19-64) arvu prognoos Järva vallas

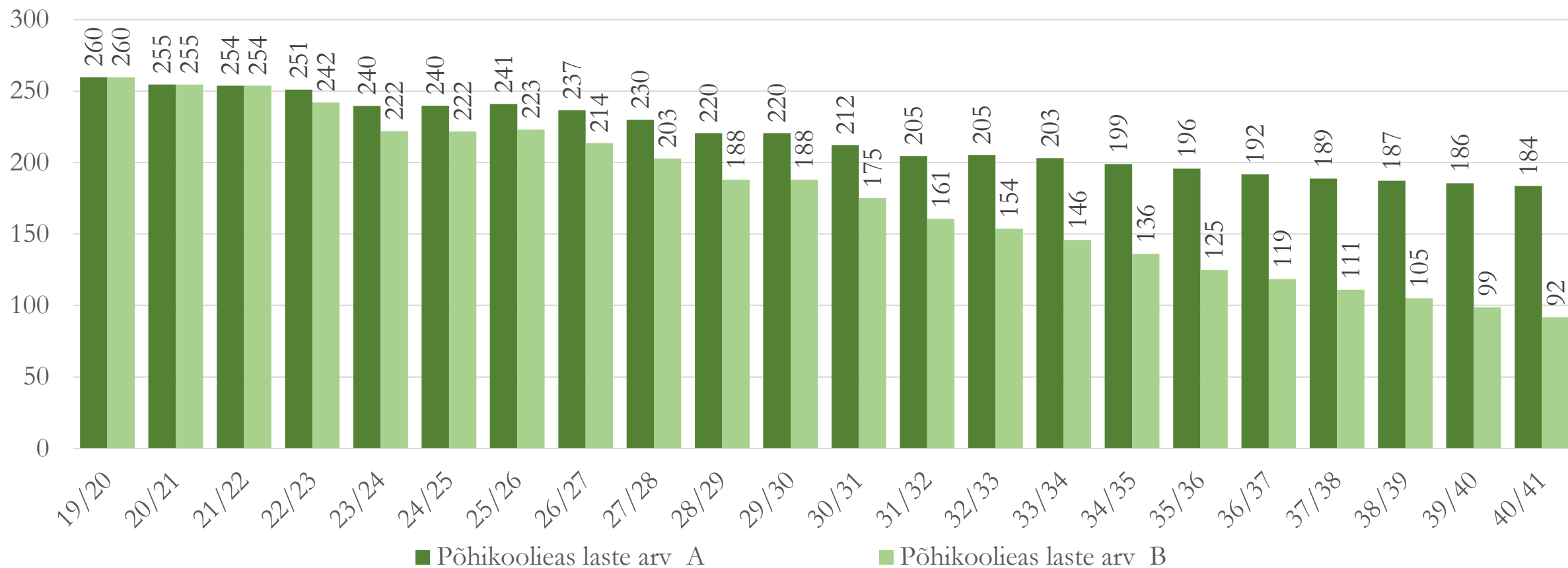
Eakate (vanus 65+) arvu prognoos Järva vallas

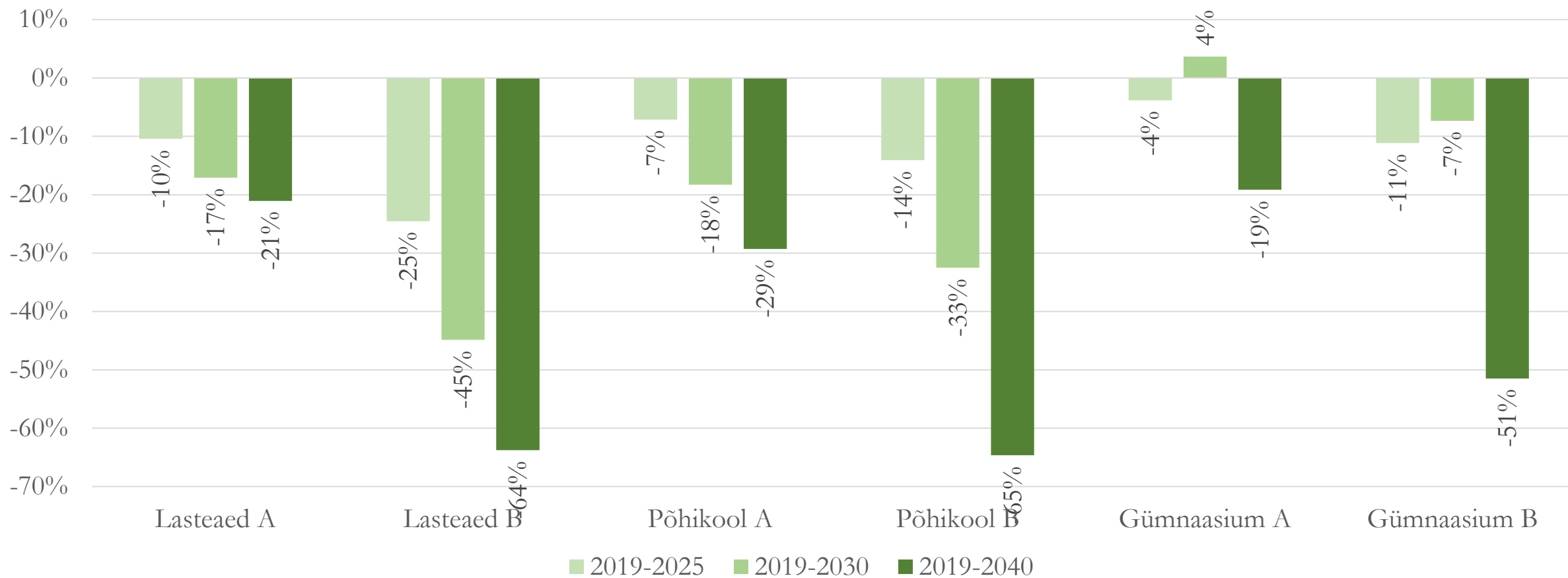
Albu-Ambla

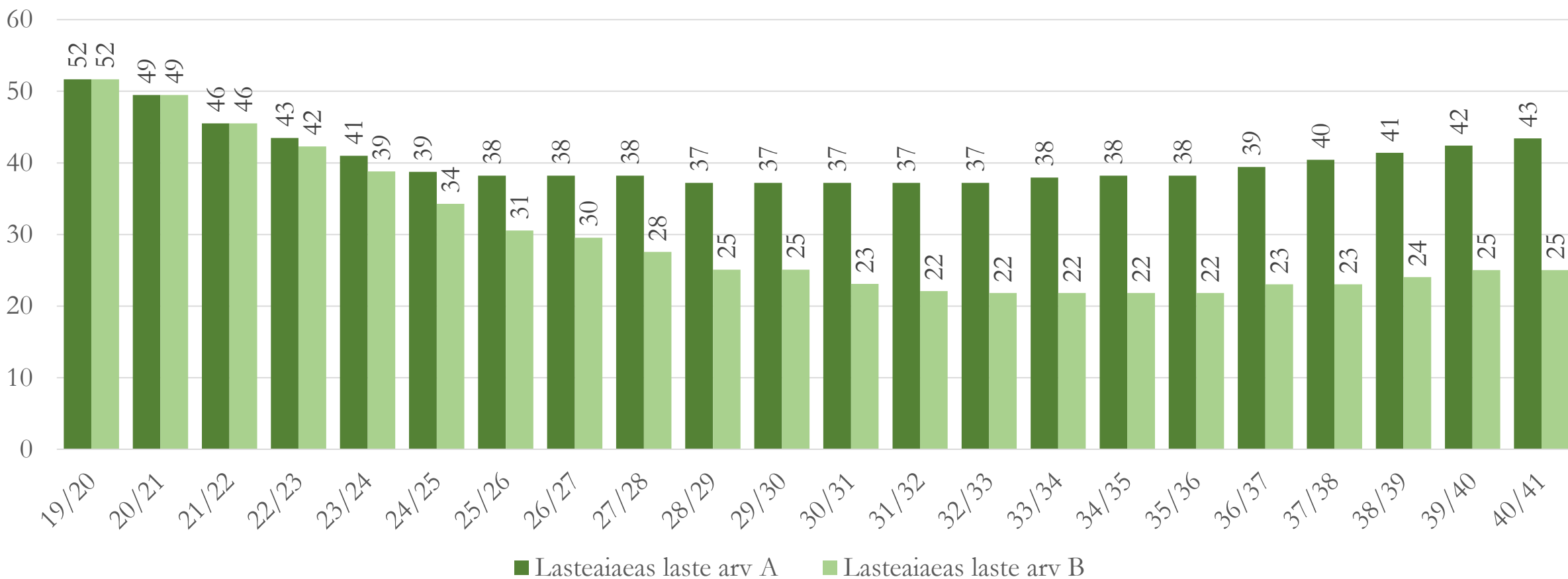
Albu-Ambla

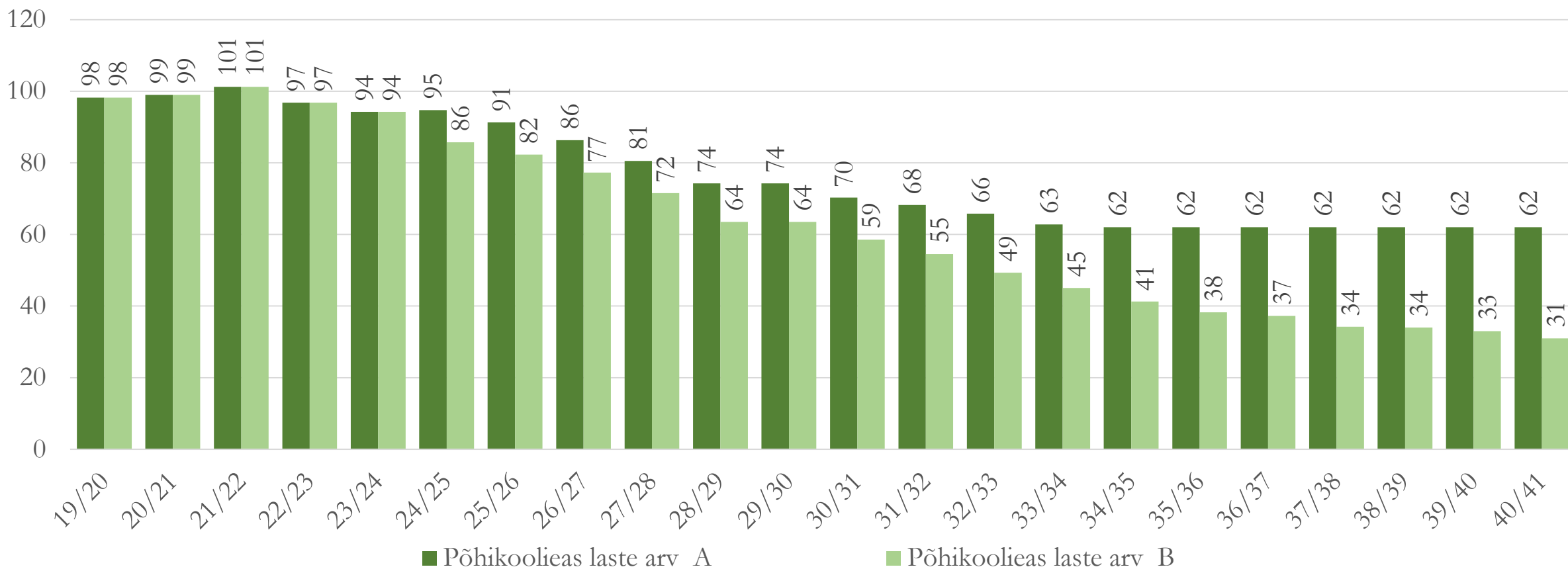
Albu-Ambla

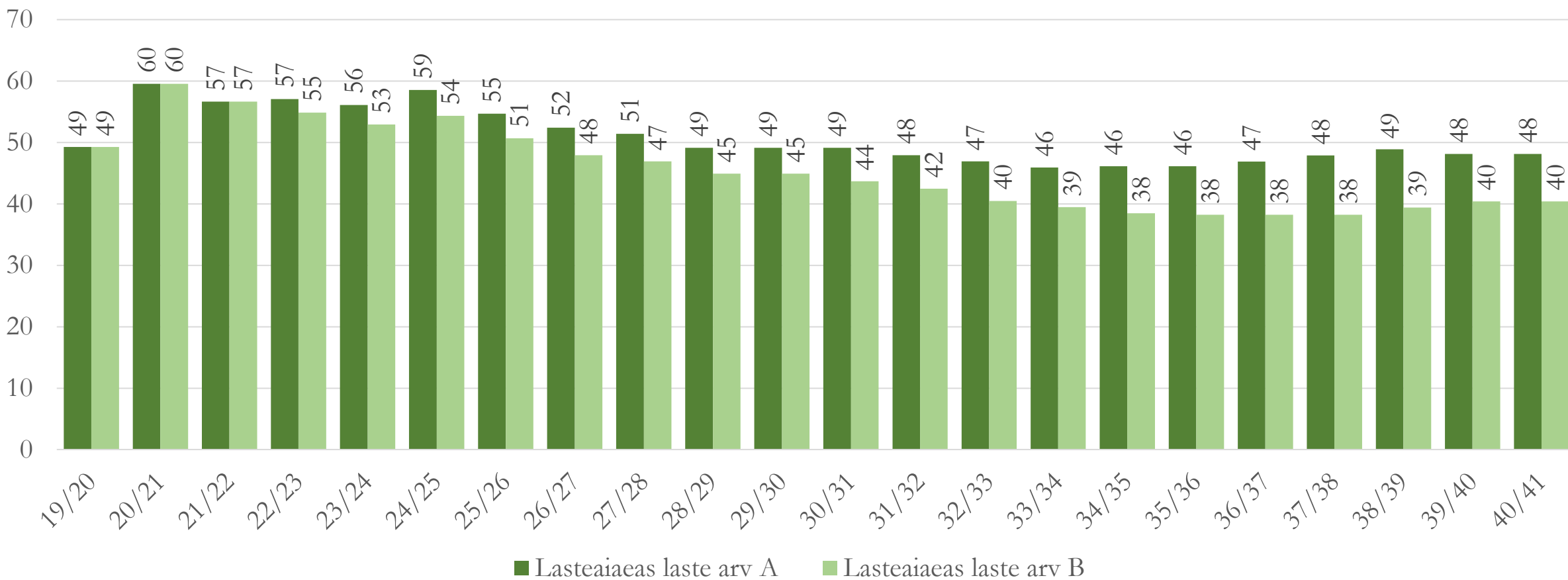
Imavere

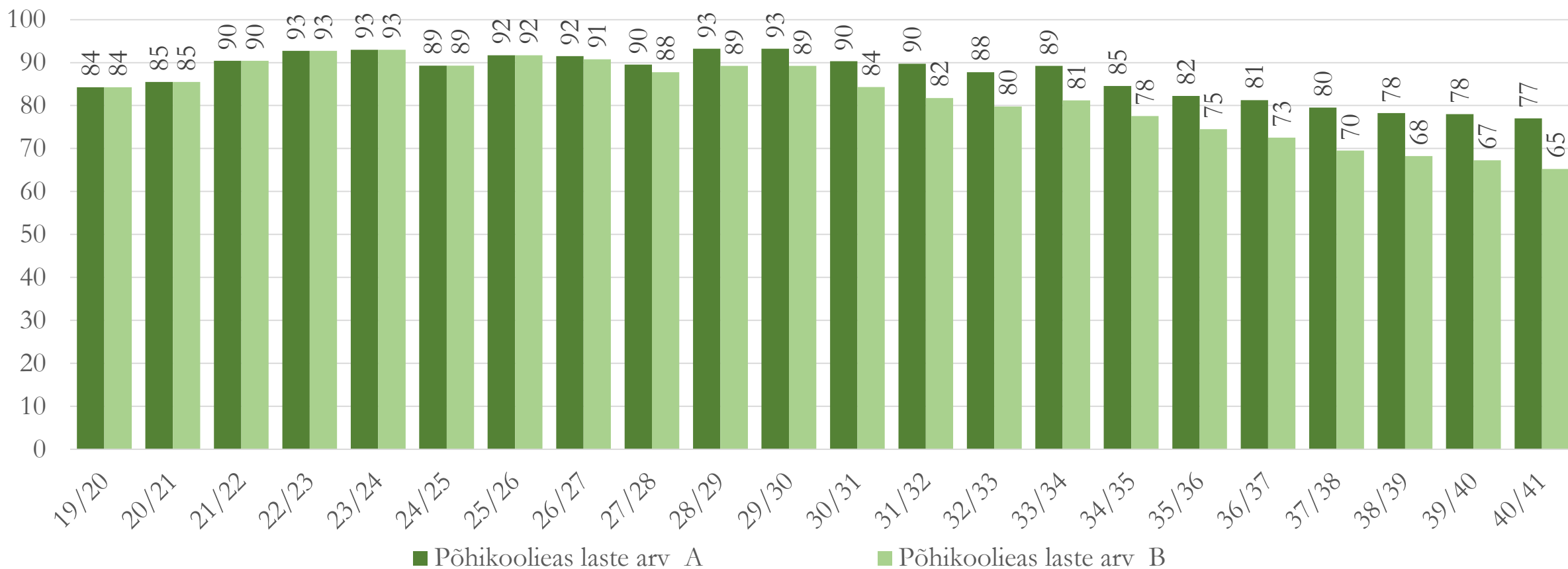
Imavere

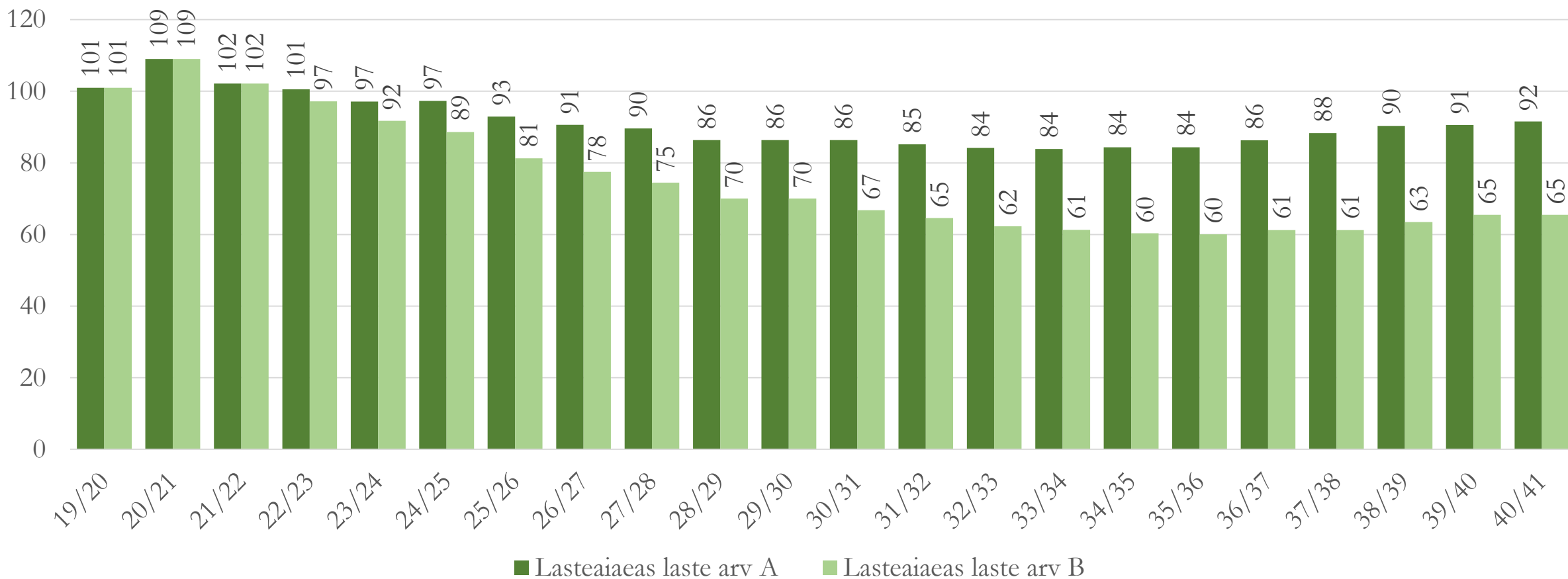
Koigi

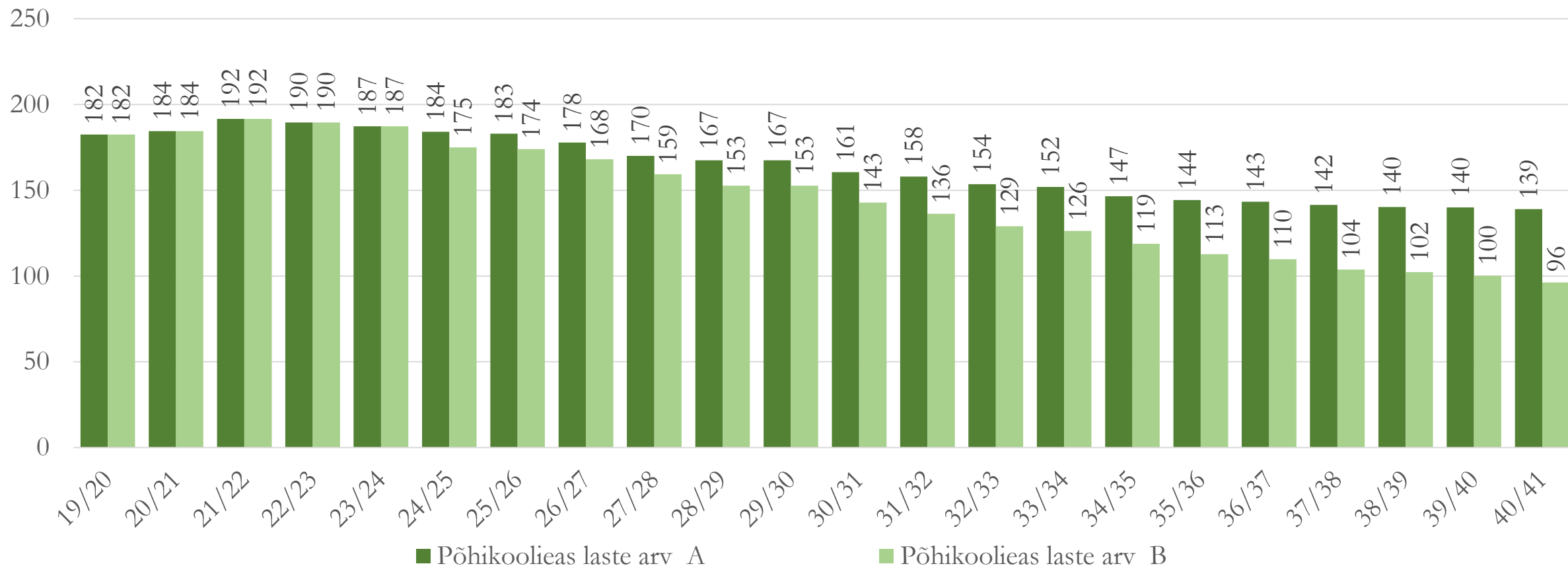
Koigi

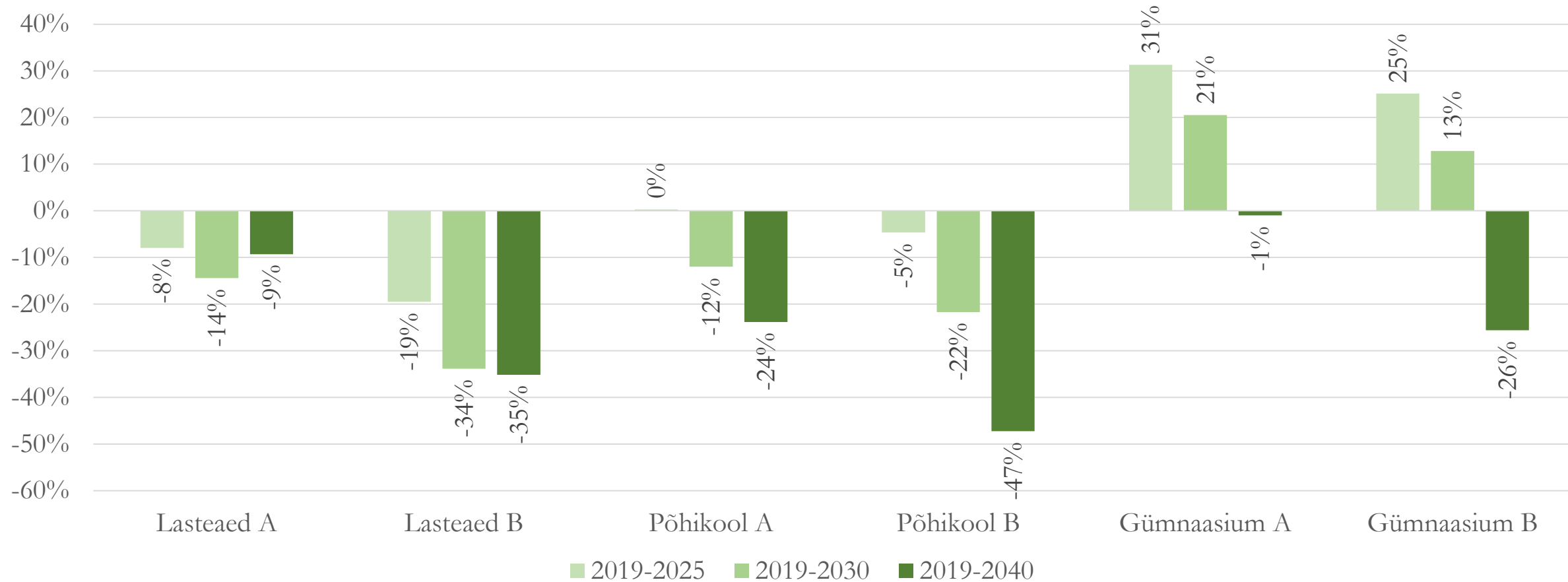
Imavere-Koigi

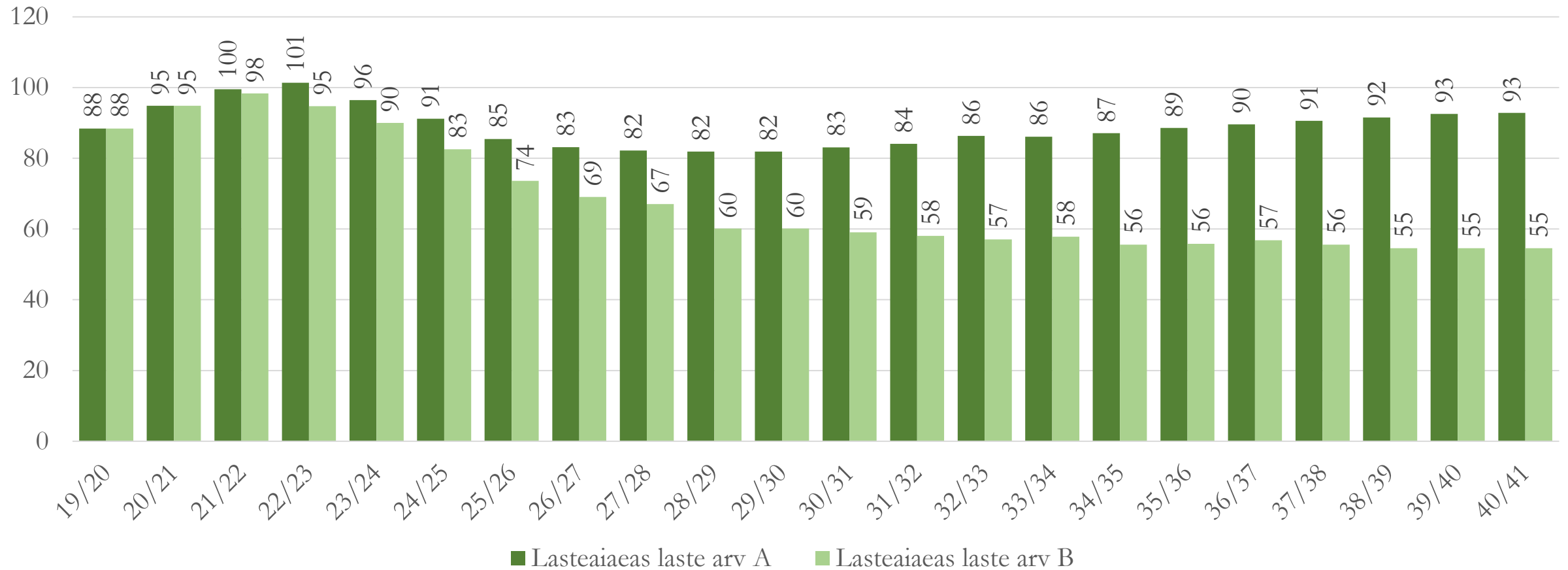
Imavere-Koigi

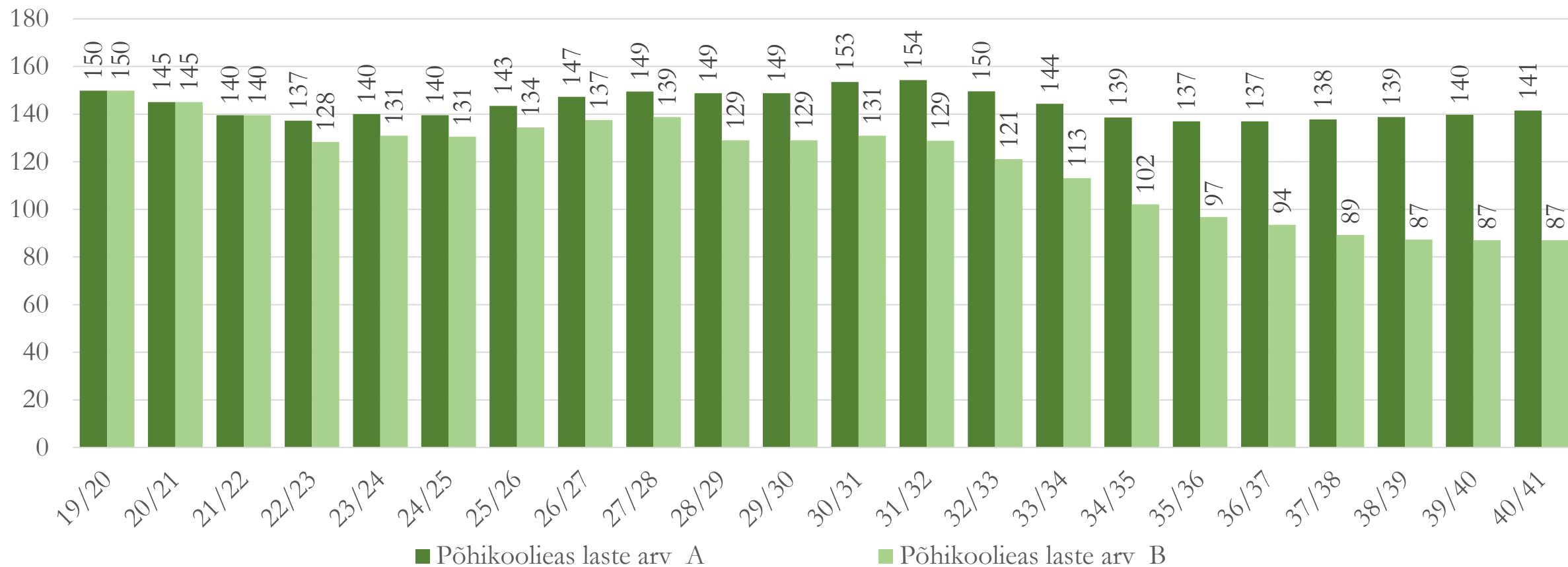
Imavere-Koigi

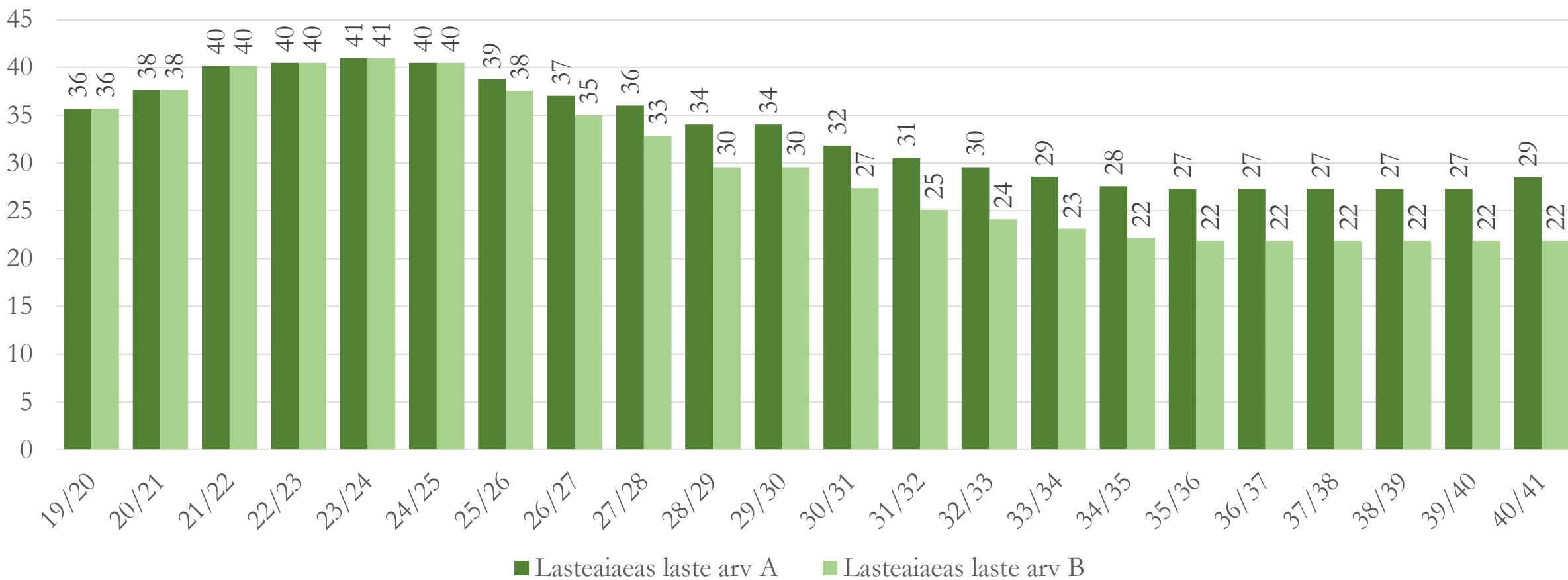
Järva-Jaani

Järva-Jaani

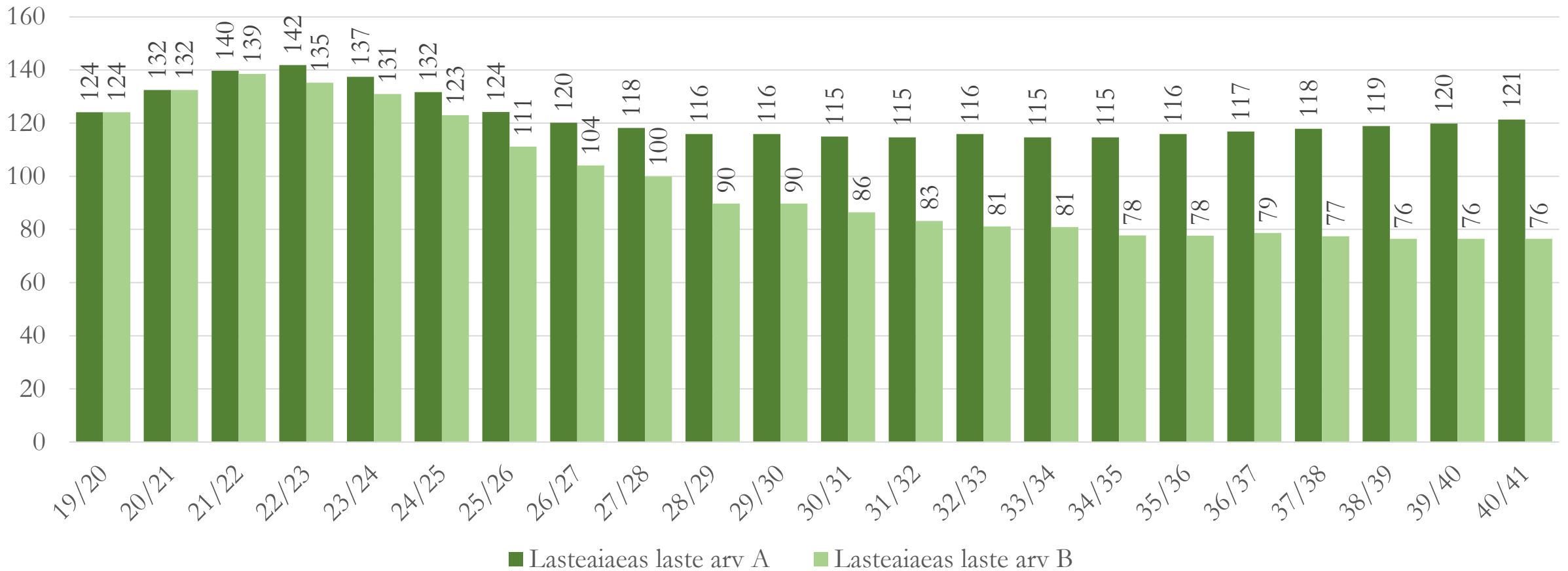
Kareda

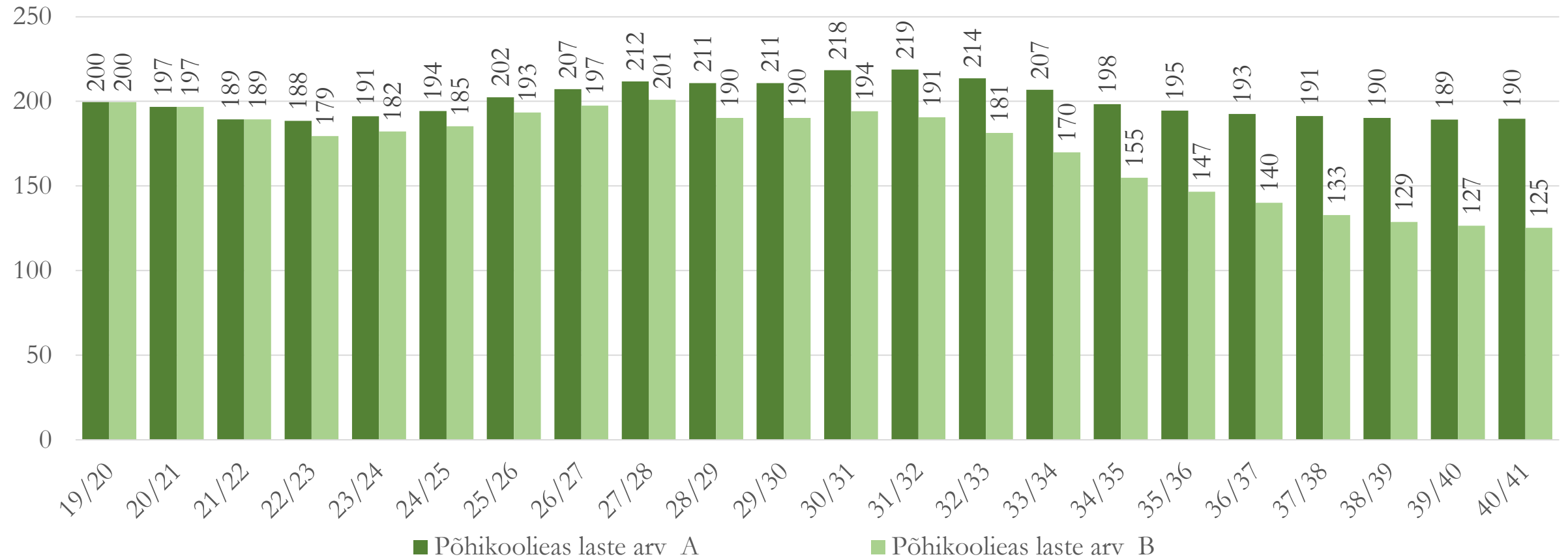
Kareda

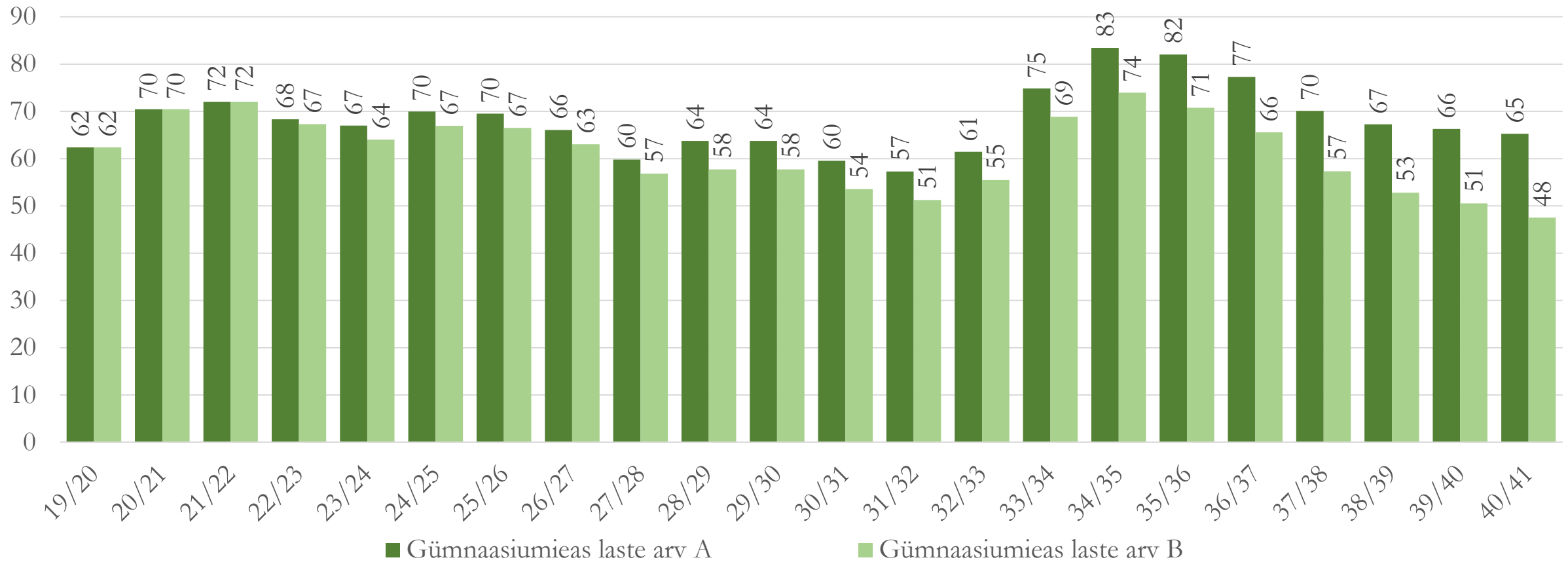
Järva-Jaani - Kareda

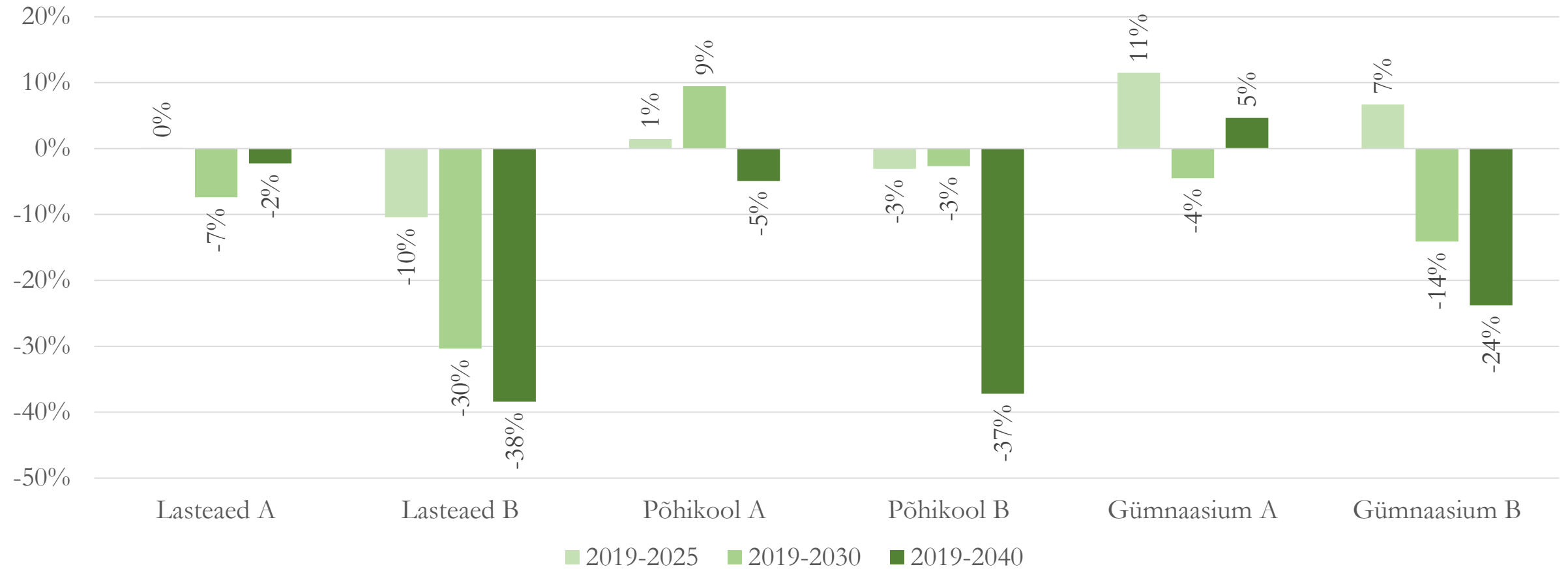
Järva-Jaani - Kareda

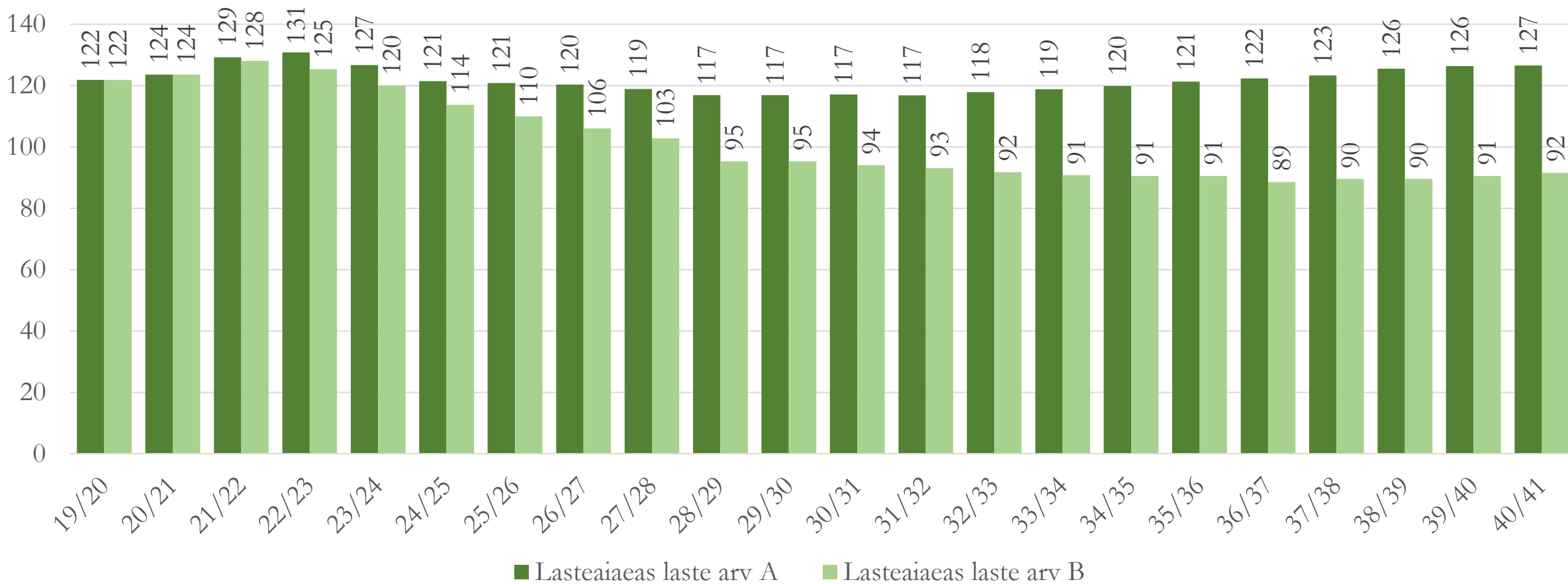
Järva-Jaani - Kareda

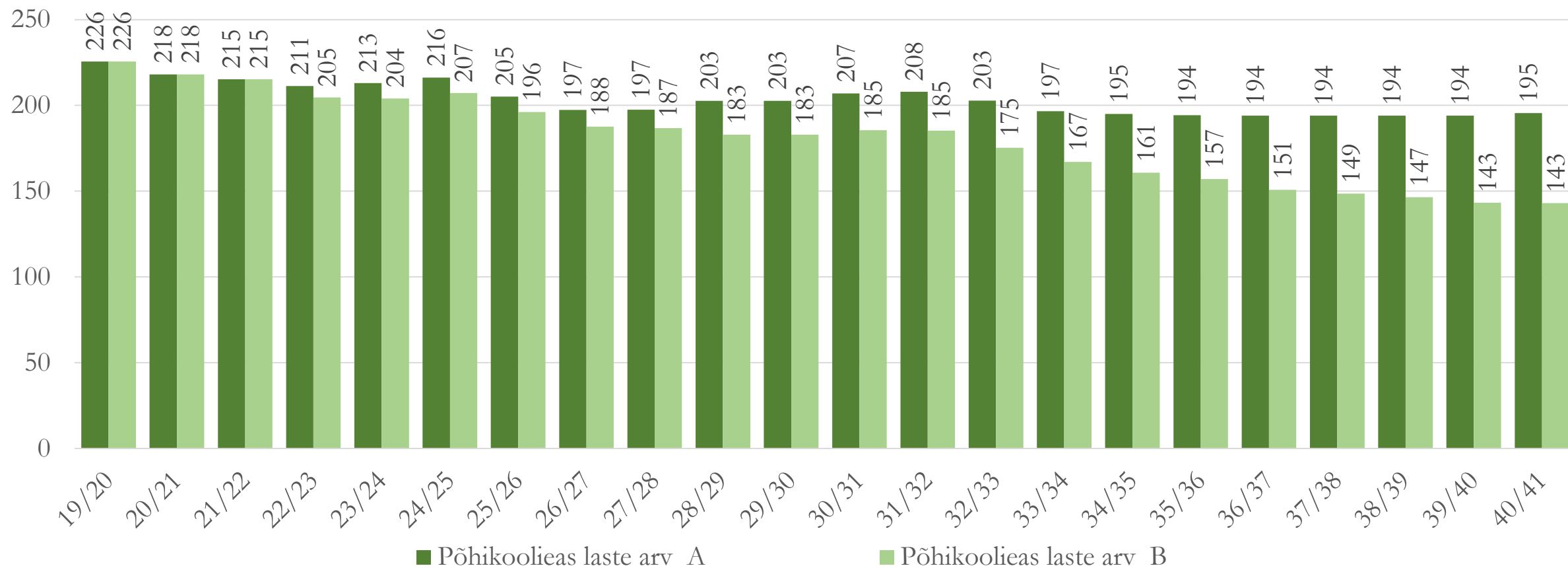
Järva-Jaani - Kareda

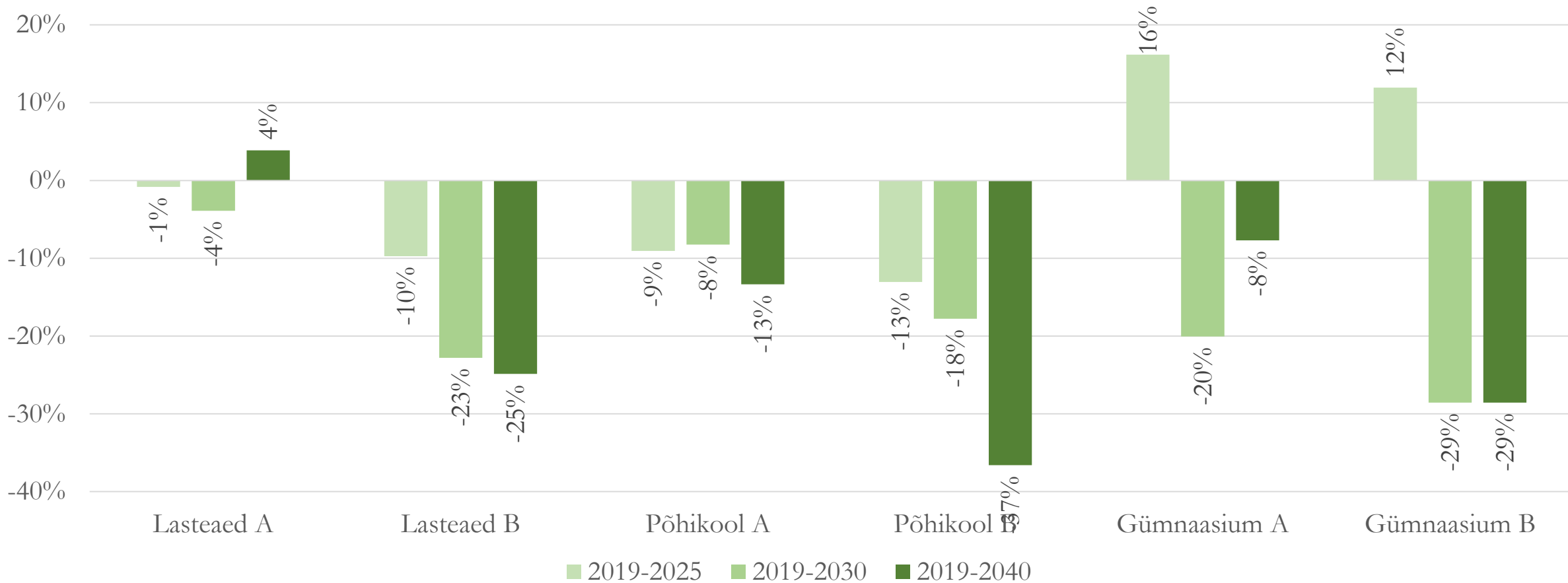
Koeru

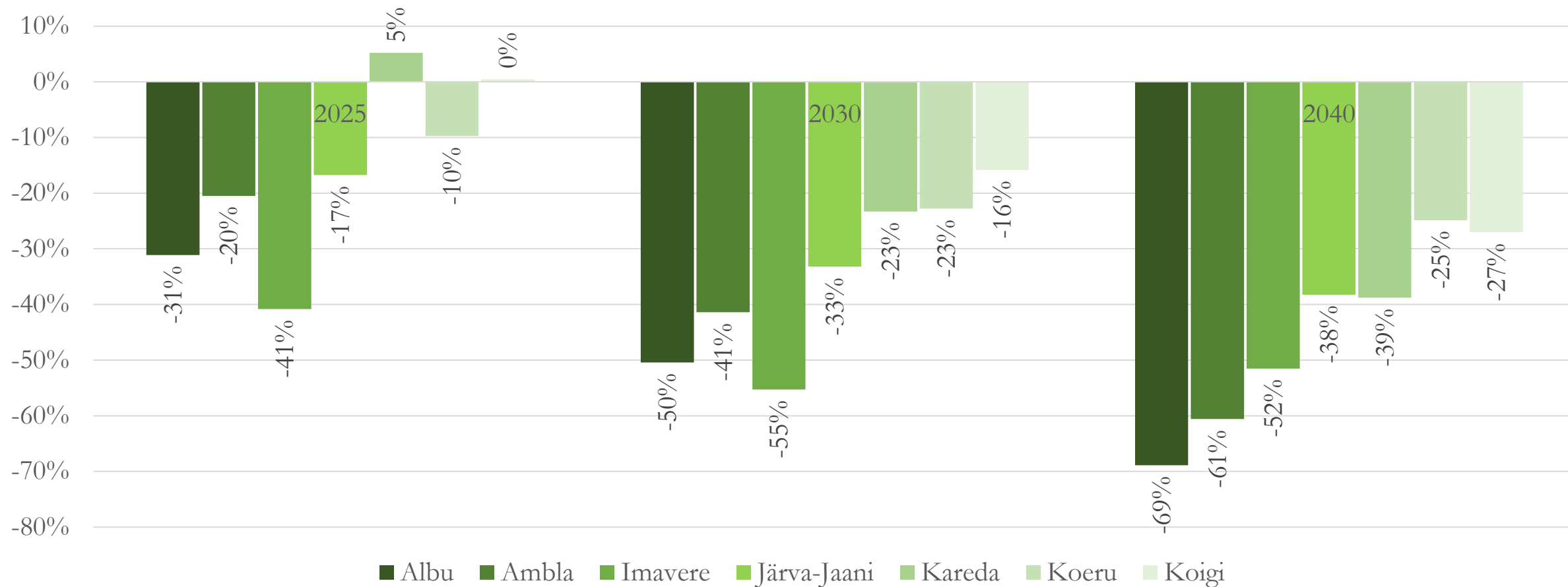
Koeru

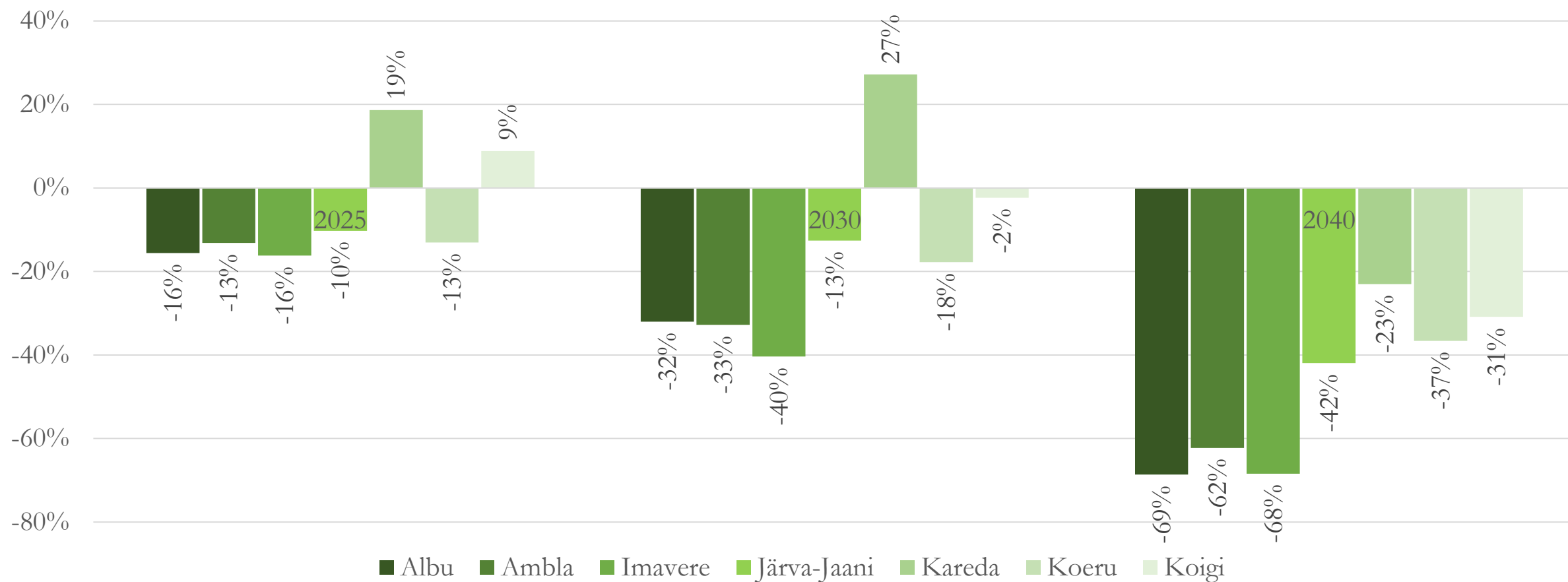
Koeru

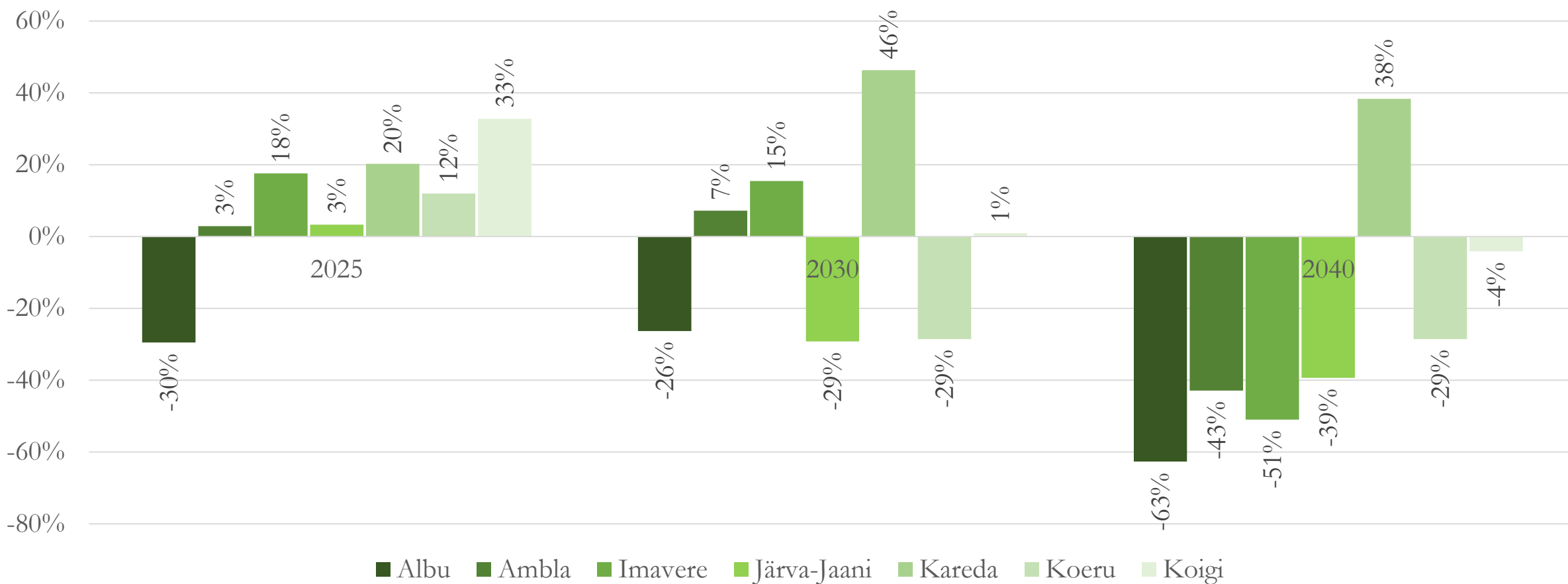
Lasteaiaaas lapsed piirkondades (rände-stsenaarium)

Põhikoolieas lapsed piirkondades (rände-stsenaarium)

Gümnaasiumieas lapsed piirkondades (rände-stsenaarium)

Lasteaia-, põhikooli- ja gümnaasiumieas laste arvu muutuse prognoos teenuspiirkondades 2030

Teenuspiirkond	Aasta	Lasteaed	Põhikool	Gümnaasium	Lasteaed	Põhikool	Gümnaasium
Albu-Ambla	2019	138	260	82			
	2030 A	115	212	85	-24	-47	3
	2030 B	76	175	76	-62	-84	-6
Imavere-Koigi	2019	101	182	49			
	2030 A	86	161	59	-15	-22	10
	2030 B	65	141	53	-36	-42	4
Järva-Jaani-Kareda	2019	124	200	62			
	2030 A	115	218	60	-9	19	-3
	2030 B	86	194	54	-38	-5	-9
Koeru	2019	122	226	71			
	2030 A	117	207	57	-5	-19	-14
	2030 B	94	185	51	-28	-40	-20
Kokku	2019	485	867	264			
	2030 A	433	798	260	-52	-69	-4
	2030 B	321	696	233	-164	-171	-31

Kokkuvõte: Järva valla piirkonnad

Valla arengu kavandamisel mõistlik jätkata järgneva piirkondliku loogikaga:

- Vallal on kolm suuremat keskust (Aravete, Järva-Jaani, Koeru), **mille elanikkond koos tagamaaga võimaldab ka perspektiivis pakkuda peamisi kohaliku omavalitsuse teenuseid** (alusharidus, põhiharidus, vaba aja ja kultuuritegevus jne).
- Arengu kavandamisel on otstarbekas panustada kõigi kolme keskuse tugevdamisse peamiste avalike teenuste pakkujana.
- Piirkondade sisesed järgmise tasandi keskused (nt Kareda, Albu) ei oma eraldiseisvalt võrdväärset potentsiaali, mistõttu on vaja sealseid teenuseid selgelt optimeerida **ning luua arutelu, mis teenuseid vajatakse ja pakutakse järgmise tasandi keskustes**
- Valla lõunapiirkond (Imavere-Koigi) moodustab tervikuna võrdväärse piirkonna kolme eelnimetatuga, kuid selle kaks keskust ei võimalda pikemas perspektiivis eraldiseisvalt kõiki võrdväärseid teenuseid pakkuda. Kuna kahe keskuse omavaheline seos on väike ning neist ühte eelisarendamiseks välja valida on keeruline, tuleb tänases seisus jätkata võrdväärsete teenuste pakkumist ning **luua tugevam side ja seose mõlema keskuse vahel**. Pidades seejuures silmas vajadust 5-10 aasta pärast siiski teatud valikuid teha.
- Spetsialiseeritud teenuste (nt gümnaasiumiharidus) pakkumisel on otstarbekas teha koostööd maakonna keskuse Paidega ning teiste suuremate keskustega (Tapa, Põltsamaa), kuna vallas nendele piisavalt tarbijaskonda ei ole.
- Piirkondade lõikes on vajadused ümberkorralduseks erinevad

Teemad tulevikuks: alusharidus

- Kõigis valla piirkondades on selge perspektiiv teenusevajaduse vähenemisele, mis tähendab survet rühmade arvu vähendamisele juba lähiperspektiivis.
- Tänane seis, kus vallas on palju väikeseid lasteaedu (1-2 rühmaga), tekitab olukorra, kus ei ole võimalik rühmasid optimaalselt komplekteerida. Suunaks võiks olla sõimerühmade koondamine keskustesse, väiksemates asukohtades jätta alles liitrühmad. Või lastehoiu kohtade loomine sõimeealistele lastele.
- Teenust on ka edaspidi vajalik hoida kõikides piirkondades (4), kuid mitte asukohtades. Pinnakasutuses ja rühmade komplekteerimises on efektiivsusvaru.
- Teenuse pakkumine tulevikus/rühmade arvu küsimus võib tõusetuda eelkõige Ahulas, Albus, Amblas ja Vaol.
- Väiksemates asukohtades võiks tulevikus toetada lapsehoidu (alates 1,5 eluaastast), mis on paindlikum ja kuluefektiivsem.
- Eraldi teemaks on personal ja selle optimeerimine (õpetajate puhul nn 2+1 mudel vs 1+2 mudel), koormused ja palgad lasteaedades on mõnevõrra erinevad.

Teemad tulevikuks: üldharidus

- Vaadates asutuste geograafilist paiknemist, koolide õpilaste arvu nii hetkel kui ka perspektiivis ning hariduskulusid, on Järva vallas liiga palju üldhariduskooli.
- Ühegi gümnaasiumi eraldi ega ka kolme gümnaasiumiosa õpilaste arv kokku ei ole piisav gümnaasiumi(de) pidamiseks vallas.
- Üldhariduse ränne Ambla, Järva-Jaani, Koigi ja Koeru piirkonnas sisuliselt puudub. Umbes pool lastest rändab valla siseselt Kareda piirkonnast Koeru ja Albu piirkonnast Aravetele, vähemal määral ka Imavere piirkonnast Koigi kooli.
- Põhikoolidest ei ole jätkusuutlikud Peetri, Albu ja Ambla kool. Demograafilisest aspektist võib hetkeolukorra ja trendide alusel pikemas vaates kahtluse alla seada ka Imavere Kooli.
- Põhihariduse kvaliteedi tagamiseks ning teenuse kestlikuks osutamiseks on mõistlik kaaluda Ambla-Aravete piirkonnas ühe kooli moodustamist asukohaga Aravetel, Peetri kooli sulgemist (lapsed jaotuvad Järva-Jaani ja Koeru (ka Paide) koolide vahel) ning Imavere-Koigi piirkonnas ainult ühe 9. klassilise kooli säilitamist. Neist viimane ettepanek on pikema perspektiivi küsimus.
- Tuleviku koolimudeli valikul on erinevaid võimalusi (4 põhikooli vs 4 põhikooli ja kuni kolm 4-klassilist kooli); riigigümnaasium Paides vs gümnaasiumiharidusega jätkamine ainult Koerus või Järva-Jaanis. Samas peab tõdema, et kestlik suund on jätkamine 4 põhikooliga.
- Töötajate koosseis ja ametikohtade jaotus haridusasutustes on väga erinev. Samuti varieerub põhitöökohaga erispetsialistidega (või sisseostetava teenusega) kaetus.

Optimeerimise mõju vallaeelarvele

Optimeerimisprojekt

	Kokkuhoid	Kaduv investeeringuvajadus	Lisanduv investeeringuvajadus
1. Ümberkorraldused üldhariduses:	850 000	750 000	0
1.1. Koolide ümberkorraldamine Albu-Ambla piirkonnas	350 000	750 000	
1.2. Peetri kooli tegevuse lõpetamine	150 000		
1.3. Gümnaasiumiastmete sulgemine	200 000		
1.4. Imavere-Koigi piirkonnas kahe põhikooli tulevik	150 000		
2. Ümberkorraldused liigse kinnisvaraga asulates:	280 000	12 150 000	3 900 000
2.1. Ambla ümberkorraldused	60 000	850 000	
2.2. Aravete ümberkorraldused	80 000	5 900 000	2 300 000
2.3. Peetri ümberkorraldused	100 000	3 800 000	700 000
2.4. Koigi ümberkorraldused	40 000	1 600 000	900 000
3. Ümberkorraldused alushariduses	575 000	240 000	0
3.1. Teenuse koondamine Aravetele	250 000		
3.2. Imavere ülepind	5 000	20 000	
3.3. Koeru lasteaia laiendus ja Vao lasteaia perspektiiv	120 000	40 000	
3.4. Teenuse tulevikuvajadus Peetris	40 000	180 000	
3.5. Toitlustamise korraldus	100 000		
3.6. Töökohtade ja töötasude korraldus	60 000		
4. Raamatukogude töö ümberkorraldamine	70 000	1 300 000	
5. Kultuuritegevuse ümberkorraldamine	25 000		
6. Ümberkorraldused vallavalitsuse teenuste osutamisel	40 000		
7. Muud ettepanekud		2 130 000	100 000

KOKKU

Cumulus Consulting OÜ

cumulus
consulting.

1 840 000

16 570 000

4 000 000

www.cumulus.ee

Kokkuvõte

- Ümberkorralduste elluviimisel on Järva vallal võimalik oluliselt oma eelarvepositsiooni parandada ja saavutada arvestatav investeerimisvõimekus.
- Projektide elluviimine tehniliselt ja emotsionaalselt pn väga keeruline, kuid teenuste sisuliseks parendamiseks võimaluste loomise ja omavalitsuse kestliku arengu seisukohalt paratamatult vajalik.
- Väljatoodud soovitude ellu rakendamine võib sõltuvalt projektist eeldada täiendavat analüüsi ja kavandamist.

Kontakt

Cumulus Consulting OÜ

Aadress: Maakri 25,
10144 Tallinn

Tel/faks: +372 52 97 984

E-mail: info@cumulus.ee